

Häädemeeste Volikogu
.....2022. a määruse nr juurde

**HÄÄDEMEESTE VALLA
ARENGUKAVA
AASTATEKS 2022- 2026**

SISUKORD

1.	Häädemeeste valla hetkeseisu analüüs.....	3
1.1.	Häädemeeste valla paiknemine ning funktsionaalsed suhted	4
1.2	Häädemeeste valla visioon ja tegevuste eesmärgid	5
2.	Kohalik omavalitsemine	6
2.1.	Vallaelu kajastamine.....	6
2.2.	Eelarvestrateegia	6
2.3	Asustus ja rahvastikuprotsessid.....	7
3.	Häädemeeste valla väliskeskkonna hetkeseis	11
3.1	Keskkond	11
3.2	Maakasutus ja ruumiline planeerimine.. ..	11
3.3	Ettevõtlus	12
3.4	Turism ja puhkemajandus	14
3.5	Infrastruktuur ja kommunaalmajandus	16
3.6	Haridus	18
3.7	Kultuur, sport ja vaba aeg	24
3.8	Sotsiaalvaldkond	29
3.9	Turvalisus	33
3.10	Kliimakava tegevused	34

1. Häädemeeste valla hetkeseisu analüüs

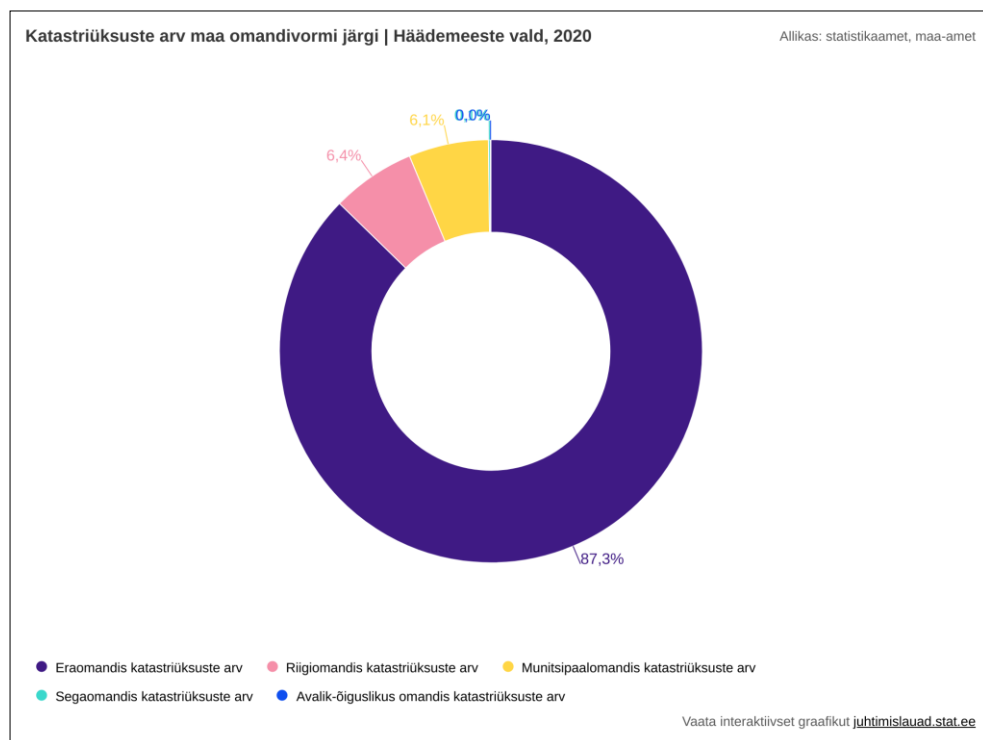
Häädemeeste vald arvudes

Rahvaarv 01.01.2022 seisuga on 4986, pindala 494,72 km², volikogu liikmeid 19. Elanike arv 1 km² kohta on 9.

Territoorium:

Häädemeeste valla territooriumi suuruseks on 494,72 km², millest:

- haritav maa 16,53 %
- mets 58,30 %
- looduslik rohumaa 6,84 %
- õuemaa 1,94 %
- muu 16,39 %
- sh veealune maa 0 %
- sh ehitiste alune maa 0 %

Joonis 1. Katastriüksuste arv maa omandivormi järgi 2020 aastal (Allikas: Statistikaamet)

Katastriüksuste arv maa omandivormi järgi (Allikas: Statistikaamet):

Eraomandis olevaid katastriüksusi	5576
Riigi omandis olevaid katastriüksusi	409
Munitsipaalomandis olevaid katastriüksusi	390
Segamandis olevaid katastriüksusi	9
Avalik-õiguslikus omandis olevaid katastriüksusi	3

Asustusüksused

Häädemeeste vallas on:

2 alevikku– Häädemeeste ja Võiste

29 küla – Arumetsa, Ikla, Jaagupi, Kabli, Krundiküla, Laadi, Leina, Lepaküla, Majaka, Massiaru, Mereküla, Metsaküla, Metsapoole, Nepste, Orajõe, Papisilla, Penu, Piirumi, Pulgoja, Rannametsa, Reiu, Sooküla, Soometsa, Tahkuranna, Treimani, Urissaare, Uemaa, Uulu ja Võidu.

Välja on kujunenud 6 keskust, kus osutatakse olulisemaid, sh avalikke teenuseid - Uulu, Võiste, Häädemeeste, Kabli, Treimani ja Massiaru.

Vallamaja asub Uulu külas Pargi tee 1.

Vallavalitsuse teenuskeskus asub Häädemeeste alevikus Pärnu mnt 13.

1.1 Häädemeeste valla paiknemine ning funktsionaalsed suhted

Häädemeeste vald asub Pärnu maakonna lõunaosas kitsa mereäärse ribana Pärnu linna ja Läti Vabariigi piiri vahel (joonis 2). Praegustes piirides Häädemeeste vald moodustati 2017. aastal. seniste Häädemeeste ja Tahkuranna valdade ühinemise järel.

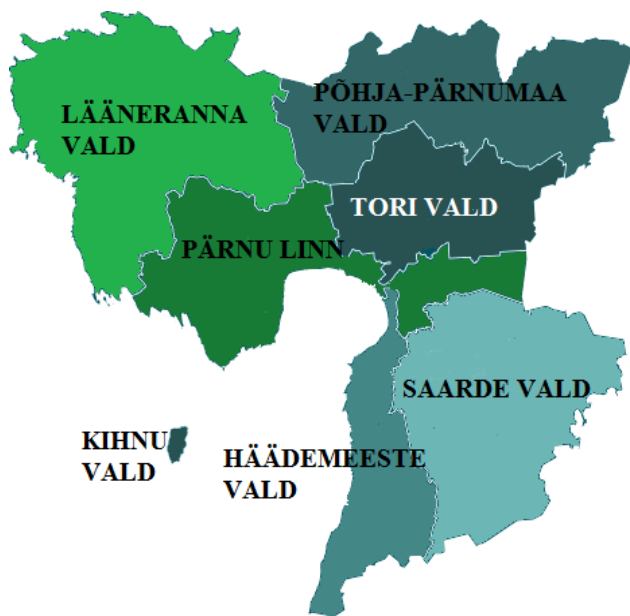
Häädemeeste valda mõjutavad olulised välised tegurid:

- Pärnu linna lähedus ühes otsas, Pärnu linna suur kaugus teises otsas (ca 65 km)
- valla ebakorrapärane kuju piki mereäärt;
- riigipiir;
- valda läbiv riikliku tähtsusega Eesti üks olulisim maantee ja selle võimalik arendamine;
- looduskaitsealade ning looduskaitseliste piirangutega alade suur osakaal valla pindalast.

Nimetatud välised tegurid ning nendega seotud arengud määravad suures osas ära, milline on valla tegutsemiskeskond. Oluline osa vallast kuulub funktsionaalsete suhete järgi Pärnu linnaregiooni, mis tähendab, et suur osa Häädemeeste valla elanikest käib tööl, tarbib teenuseid ja ostab kaupu ning osaliselt käib ka koolis Pärnu linnas ning tajub end elavat Pärnu linna servas, mitte maalise eluviisiga vallas. Pärnu linnaga piirnemine on vastutasuks kaasa toonud uute elanike juurdevoolu ning suurema eelarve, kuid ka valglinnastumisega kaasnevad elamuprobleemid. Survet elamuarendusele suurendab ka merelähedase elamumaa atraktiivsus.

Vald on oma kuju, asukoha, ajaloo ja väliste mõjutegurite poolest sisemiselt väga mitmekesine. Pikliku kujuga maatüki põhjapoolne osa on enam mõjutatud Pärnu linna lähedusest ning linlikust eluviisist, lõunapoolne aga tihedamalt seotud traditsiooniliste tegevusaladega ning osaliselt ka tihedama kogukonnaeluga. Kuna valla territooriumile jäävad külad on väga erinevad, on neile ühtse arengutee ette nägemine keerukas, kuna eri piirkondi mõjutavad tegurid erinevad suuresti. Noorte väljaränne on kestav probleem.

Üheks tähtsamaks ettevõtluse tulevikualaks on vallas kindlasti turism, eriti loodusturism, ja puhkemajandus. Viimastel aastatel on järjest enam hakatud rõhutama senist mere ja mereranna kui ressursi vähest kasutamist puhketegevusteks, nii kohalike elanike virgestuseks kui väljastpoolt saabuvate turistide Häädemeeste valda meelitamiseks ja teenindamiseks.

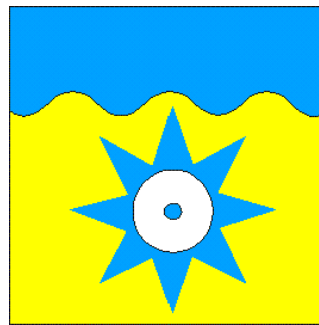
Joonis 2. Pärnumaa KOV kaart

2. Kohalik omavalitsemine

Ühinemisjärgse Hädemeeste valla sümboliks on endise Hädemeeste valla vapp ja endise Tahkuranna valla lipp.

Joonis 3 Hädemeeste valla vapp

Joonis 4 Hädemeeste valla lipp

Hädemeeste valla omavalitsuse esinduskoguks on Hädemeeste Vallavolikogu, mille valivad valla hääleõiguslikud elanikud. Omavalitsuse täitevorganiks on Hädemeeste Vallavalitsus, mis moodustatakse volikogu poolt. Hädemeeste Vallavolikogus on 19 liiget ja vallavalitsuses 4 liiget. Hädemeeste Vallavolikogu komisjonid on majandus- ja eelarvekomisjon, arengu- ja planeeringukomisjon, haridus- ja sotsiaalkomisjon, kultuuri-, spordi- ja noorsootöökomisjon, maa- ja külaelukomisjon ning revisjonikomisjon.

Häädemeeste vallal on kuusteist vallavalitsuse hallatavat asutust: Häädemeeste Eakate Kodu, Häädemeeste Huvikeskus, Häädemeeste Keskkool, Häädemeeste Lasteaed, Häädemeeste Muuseum, Häädemeeste Muusikakool, Häädemeeste Raamatukogu, Kabli Lasteaed, Metsapöole Põhikool, Tahkuranna Lasteaed-Algkool, Treimani Rahvamaja, Uulu Kultuuri- ja Spordikeskus, Uulu Lasteaed, Uulu Põhikool, Uulu Raamatukogu ja Võiste Raamatukogu.

2.1. Vallaelu kajastamine

Vallaelu kajastamiseks annab vallavalitsus välja ajalehte Liiviranna. Leht ilmub 10-11 korda aastas ja see jõuab tasuta postkasti omavate inimesteni. Ajaleht on loetav ka elektroonilisel kujul internetis valla kodulehel ning kättesaadav vallavalitsuse ruumides ja raamatukogudes. Uudised on kajastatud valla kodulehel ja facebooki lehel.

2.2. Eelarvestrateegia

Vallaeelarve täitmist korraldab vallavalitsus. Vallaeelarve täitmisel on põhimõtteks tagada vallaeelarves ettenähtud tulude ja kulude täielik ja õigeaegne laekumine ning õigusaktidega Häädemeeste vallale pandud ülesannete täitmiseks vajalike kulutuste õigeaegne finantseerimine vallaeelarves ettenähtud mahus.

Täpsem ülevaade Häädemeeste valla eelarvestrateegiast lisas 2 Häädemeeste valla eelarvestrateegia 2022-2026.

2.3 Asustus ja rahvastikuprotsessid

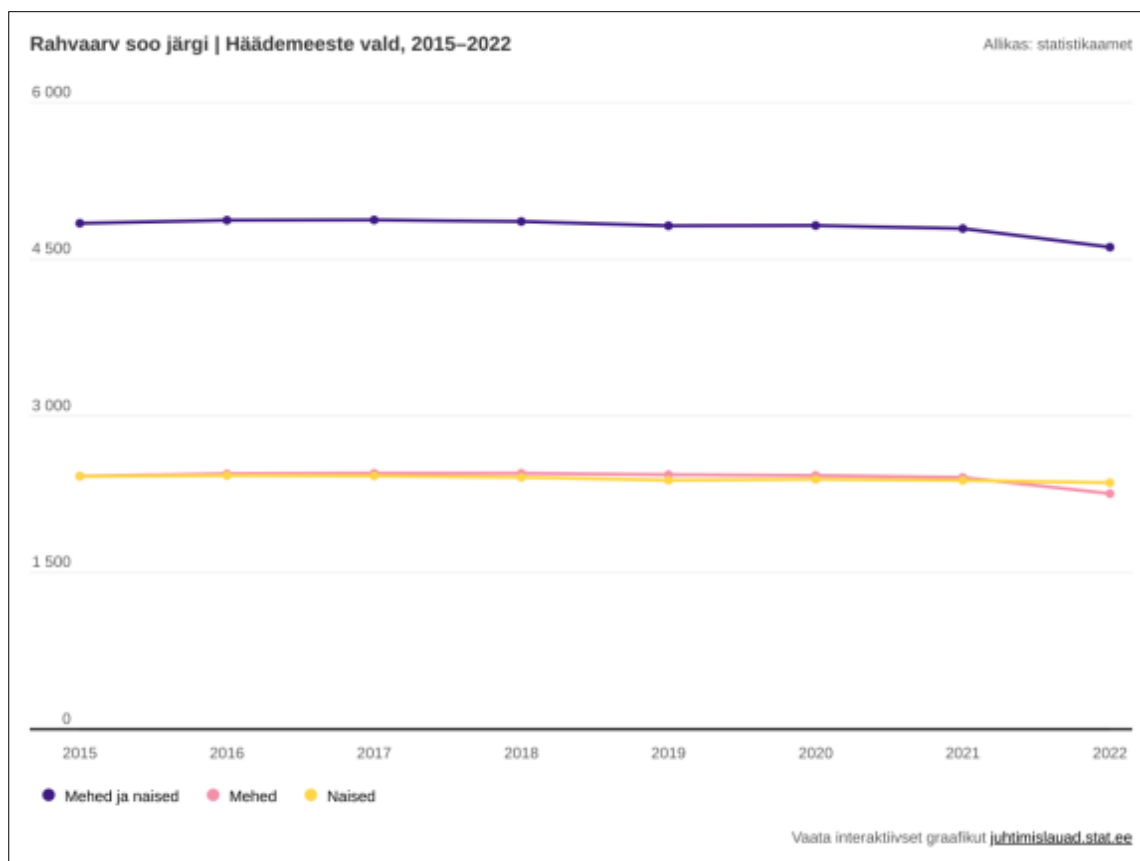
Häädemeeste valla pindala on 493,74 km². Rahvaarv 01.06.2022 seisuga on 4986 inimest, 01.01.2022. a seisuga 5100 inimest. Kogu Pärnumaa elanikkonnast elab Häädemeeste vallas ca 5 %. Pärnumaal elab 01.01.2022 seisuga 86 402 elanikku. Pärnumaa pindala on 5 418,73 km².

Keskmine asustustihedus Häädemeeste vallas on 9 elanikku ruutkilomeetri kohta, olles tunduvalt väiksem nii Eesti keskmisest asustustihedusest, mis on 29,31 inimest km² kui ka Pärnumaa asustustihedusest, mis on 15,94 inimest km².

Tabelis 1 on toodud kõigi 2 aleviku ja 29 küla elanike arv ning rahvaarvu muutus aastatel 2018-2022 rahvastikuregistri andmetel. Häädemeeste vald on kasvava rahvastikuga vald. Kõige kiiremini on elanike arv kasvanud Pärnu linnale lähemal paiknevates Laadi, Uulu, Reiu, Leina, Lepaküla, Tahkuranna, Mereküla ja Piirumi külates ning samuti valla lõunaosas asuvates Rannametsa, Majaka, Soometsa, Sooküla, Massiaru, Papisilla, Jaagupi, Pulgoja ja Urissaare külates. Ülejäänud külade rahvastik on püsinud stabiilsena või mõõdukalt kahanenud.

**Tabel 1 Elanikkonna arv asustusüksuste lõikes 01.01 2018, 2019, 01.06.2020, 2021, 01.01.2022
(Allikas: Rahvastikuregister)**

Alevik/küla	2018	2019	2020	2021	2022
Häädemeeste alevik	610	593	558	543	543
Uulu	547	526	512	517	537
Reiu	495	514	532	546	559
Võiste alevik	465	455	453	445	446
Laadi	447	456	473	483	511
Kabli	265	262	239	240	237
Treimani	194	193	194	192	187
Tahkuranna	176	177	180	185	198
Ikla	155	146	145	145	142
Rannametsa	146	140	149	151	162
Krundiküla	111	100	97	102	93
Soometsa	104	108	116	111	119
Lepaküla	99	101	107	111	110
Metsapoole	100	101	99	100	98
Arumetsa	97	97	98	98	96
Võidu	84	86	84	86	77
Massiaru	80	80	79	81	84
Jaagupi	72	69	64	63	67
Metsaküla	68	68	68	66	63
Urissaare	67	60	64	67	72
Penu	68	65	62	60	58
Mereküla	68	70	78	81	83
Pulgoja	60	64	65	59	61
Sooküla	56	58	57	50	55
Piirumi	52	52	51	54	58
Papisilla	50	49	55	56	57
Leina	41	44	52	50	54
Majaka	43	43	52	49	54
Orajõe	41	43	38	38	36
Nepste	39	36	34	32	28
Uuemaa	22	25	25	22	21
KOV täpsusega	61	16	21		22
	4982	4907	4901	4908	4986

Joonis 5. Valla rahvaarv soo järgi aastatel 2015 -2022 (Allikas: Statistikaamet)

Tabel 2 Loomulik iive 2015 – 2021 (Allikas: Rahvastikuregister)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Sünd	49	50	42	39	46	44	52
Surm	35	51	56	55	65	61	78
Iive	+14	-1	-14	-16	-19	-17	-26

Tabel 3 Sisseränne rände liigi järgi Hädemeeste vald, 2015–2021 (Allikas: Statistikaamet)

Rände liik	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Siseränne	146	141	184	129	143	150	124
Välisränne	52	39	47	42	49	36	42

Rahvastikuregistri andmetel saabus Hädemeeste valda 2021.aastal 303 inimest ja lahkus 200 inimest. Aastatel 2020 ja 2019 on saabujaid olnud tunduvalt vähem.

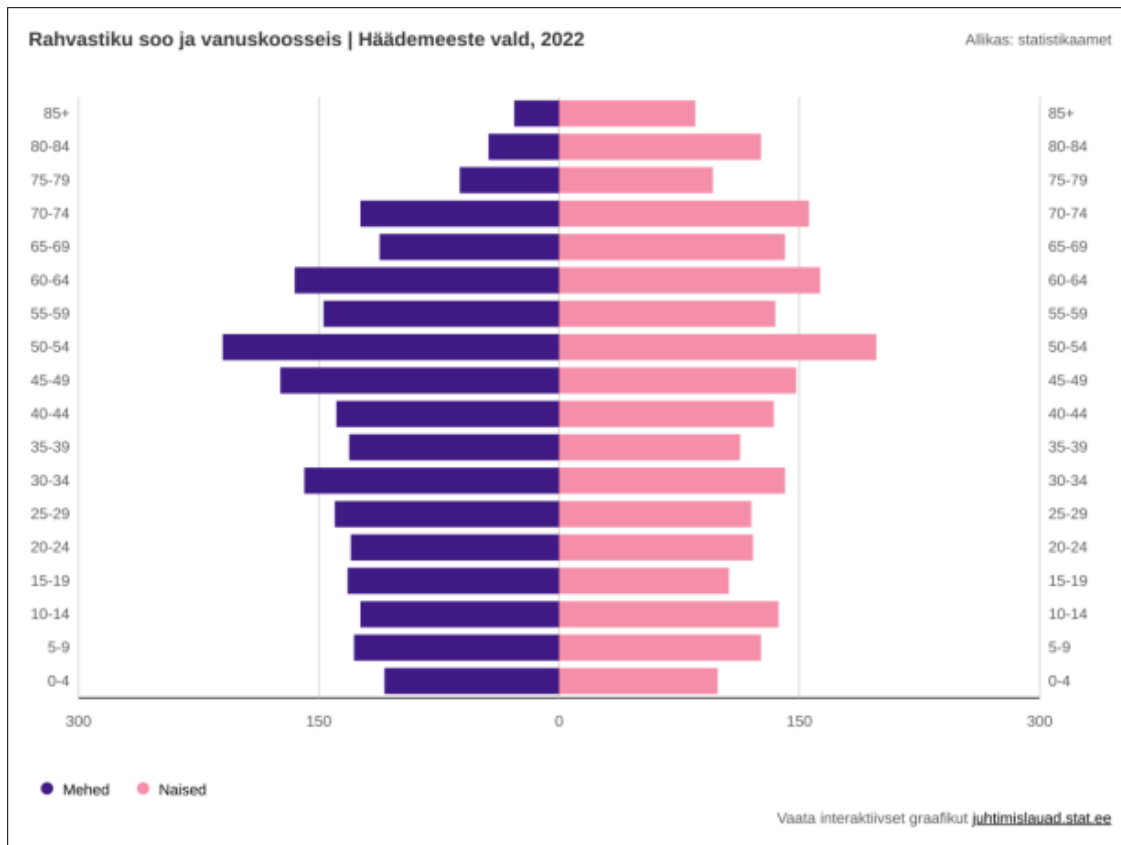
Rahvastiku soolis-vanuseline koosseis

Hädemeeste valla soolist-vanuselist ülesehitust näitab hästi joonisel viis olev rahvastikupüramiid, kus on esitatud meeste ja naiste rahvaarvud nelja aasta lõikes (0-4, 5 jne). Sarnaselt ülejäänud Eestiga on vallas enim 50 -59 aastaseid (690 inimest), 45-49 aastaseid (322 inimest) ja 20-29 aastaseid noori (511 inimest). 20-29 aastaste noorte arv on vähenenud pea 100 inimese võrra.

Häädemeeste valla rändesaldo on piirkonniti erinev. Saabujaid on 2021.a. enim Reiu, Laadi, Uulu, Tahkuranna ja Rannametsa küladesse.

Arengukava koostajad prognoosivad Häädemeeste valla elanike arvu suurenemist aastani 2026 keskmiselt 1% aastas. Seega aastaks 2026 on Häädemeeste valla elanike arv ligikaudu 5400 inimest.

Rahvastiku prognoos on hinnanguline ning sõltub paljuski piirkonna ning kogu Eesti edasisest majanduslikust ning sotsiaalsest arengust. Sündimus on tõusutrendis.

Joonis 6. Häädemeeste valla rahvastikupüramiid, soo ja vanuse koosseis 1. jaanuari 2022 seisuga (Allikas: Statistikaamet)

Püramiidist võib järeldada, et alates aastast 2000 on tööeliseks saamas (siseneb tööjõuturule) vähem inimesi, mis näitab madalamat sündivust 2000-ndade aastate esimeses pooles. Valla ülalpeetavate määr oli 57 mittetööelisele 100 tööelise kohta (Statistikaamet, 2022).

Valla tuleviku arengu kavandamisel ja erinevate teenuste pakkumisel on oluline teada, kui palju mingis vanuses inimesi vallas ja lähiümbruses elab. **Tabel 3** näitab funktsionaalseid vanuserühmi 01.01.2018, 2019, 2020 ja 2021 seisuga.

Tabel 4 Elanikkonna koosseis 01.01.2018, 2019, 2020, 2021 seisuga (Allikas: Statistikaamet)

Vanus	2018	2019	2020	2021
Eelkooli- ja kooliealisi (0-19)	977	958	982	1018
%	20%	19,87%	20,36%	20,42%
Tööealisi (20-64)	3016	2882	2856	2957
%	60%	59,78%	59, 22%	59,3%
Pensioniealisi (65-...)	989	981	985	1011
%	20%	20,35%	20,42%	20,28%
Kokku	4982	4821	4823	4986

Kokkuvõttes saab valla rahvastiku juures välja tuua peamise probleemkohana selle, et suureneb mittetöökohalist elanike (vanurid ja lapsed) osakaal võrreldes töökohalistega. Samuti tekitab probleeme töökohtade vähesus.

Häädemeeste valla suveelanikest

Häädemeeste vallas on märkimisväärne suveelanike kogukond, keda lisandub rannäärsetele aladele aasta-aastalt üha enam. Soovitakse kohapeal tarbida teenuseid ja külastada kultuuriüritusi. Enim hinnatakse valla mereäärset asukohta, ilusat loodust ja vaikset keskkonda, kuid muret tuntakse suvekodude turvalisuse pärast. Kõike seda saab pakkuda vald eelarves olevate vahendite eest, vahendid aga tulevad eelarvesse suuresti tulumaksust. Ehkki paljud suveelanikud veedavad mitu kuud aastas Häädemeestel, on enamikel suveelanikel töö ja kodu teistes omavalitsustes, mille pakutavad teenused on sissekirjutuse järgi olulisemad (nt haridus, transport). Valla küsitlustest selgus, et paljud suveelanikud on Häädemeestel suvitunud juba aastakümneid ning tekkinud on oma kogukonnad, kes osaliselt loovad ka sesoonselt kaasa valla tegevustes. Suveelanikud tunnevad end kogukonna liikmetena ning on sotsiaalselt aktiivsed.

Piirkonda nähakse suvituskohana. Aastaringse elamise probleemidena tuuakse välja töökohtade vähesust ja talvise perioodi tegevuste vähesust. Samuti pole paljude suveelanike hooned kohandatud aastaringseks tegutsemiseks.

3. Häädemeeste valla väliskeskkonna hetkeseis

3.1 Keskkond

Häädemeeste valla pindalast moodustavad mitmed kaitsealad suure osa, kokku ca 27 236 ha ehk ca 55%. Vallas on 23 rahvusvahelise tähtsusega kaitseala, millest 19 on Natura kaitseala, 3 Ramsari kaitseala ja 1 Helcom kaitseala.

Häädemeeste valda piirab merepoolsest küljest Liivi laht, rannajoont on vallal ca 60 km.

Vallas asuvad Pärnu maastikukaitseala (517 ha), Uulu-Võiste maastikukaitseala (687 ha), Luitemaa looduskaitseala (11300 ha), Kabli looduskaitseala (737 ha), Kivikupitsa maastikukaitseala (135 ha), Laiksaare looduskaitseala (400 ha), Nigula looduskaitseala (6430 ha), Sookuninga looduskaitseala (5900 ha), Laulaste looduskaitseala (1065 ha) ja Metsapoolse botaanilis-zooloogiline kaitseala (65 ha). Loomisel on Nepste looduskaitseala (894,8 ha), mis ühendab Laiksaare looduskaitseala, Laiksaare männiku ja Nepste hoiuala.

Häädemeeste vallas on üks looduskaitsealune park - Uulu mõisapark (3,6 ha).

Maavaradest leidub territooriumil savi, turvast, kruusa ja liiva. Lisaks on teada ja kasutusel mineraalveevaru, mida saab Häädemeestel lähedal asuvast puurkaevust ning mida ka villitakse ja turustatakse.

Valla elukeskkond saab tulevastel aastatel mõjutatud suurte taristuobjektide rajamisest. Via Baltica rajamine on kaasa toonud surve maavara kaevandamiseks, mis põhjustavad ulatuslikke muutusi piirkonna maastikus ja rohevõrgustikus. Enim on kaevandamissurve mõjutatud Võiste, Nepste, Urissaare ja Massiaru küla ja selle piirkonna elanikud on väljendanud ka muret karjäärade rajamisest põhjustatud mõjust elutingimustele. Häädemeeste valla eesmärk on maavarade kasutamisel lähtuda jätkusuutliku kasutuse põhimõttest ja säilitada väärtuslik elukeskkond ja tulevastele põlvedele.

3.2 Maakasutus ja ruumiline planeerimine

Maakasutus

Häädemeeste valla üldpindala on 49 472 ha ehk ligikaudu 495 km².

Maa-ameti Maakatastri andmete 31.01.2022 seisuga on maa omandisuhte järgi Häädemeeste vallas kõige rohkem eramaad, ca 20 196 ha ehk ca 49,8 %, riigimaad on ca 28 079 ha ehk ca 48,5%, munitsipaalmaad 1 149 ha ehk ca 1,5 % ning vormistamata maad 48,6 ha ehk ca 0,2%.

Maakatastrisse kantud maa kõlvikute koosseis:

• katastriüksuste pindala kokku	49 423,4 ha
• haritav maa	8 171,2 ha
• looduslik rohumaa	3 381,3 ha
• metsamaa	28 811,7 ha
• õuema	960,5 ha
• muu maa	8 098,7 ha
• sh veealune maa	0 ha
• sh ehitiste alune maa	0 ha

Üldiselt on Häädemeeste valla piiridesse jääval maa-alal rohkelt haritavat maad ning rohumaad, mis annab tunnistust põllumajandusliku tegevuse tähtsusest vallas ja pikaaegsete traditsioonide säilimisest. Teine valla maastikule ja üldisele ilmele tooni andev asjaolu on looduskaitsealade ja metsamaa rohkus - puhtaid metsi (valdavalt männimetsi) hindavad nii elanikud kui ka looduskaitsejad.

Planeerimistegevus

Häädemeeste valla territooriumil reguleerivad planeerimistegevust lisaks riiklikule seadusandlusele:

- Pärnu maakonnaplaneering (kehtestatud 2018);
- Pärnu maakonnaplaneering „Rail Baltic raudtee trassi koridori asukoha määramine“ (2018);
- Pärnu maakonnaga piirneva mereala maakonnaplaneering (2017);
- Pärnu maakonna planeeringu teemaplaneering „Põhimaantee nr 4 (E67) Tallinn–Pärnu–Ikla (Via Baltica) trassi asukoha täpsustamine km 92,0-170,0“ (2012);
- Ühinemiseelse Tahkuranna valla üldplaneering (2012);
- Ühinemiseelse Häädemeeste valla üldplaneering (2013);

- Ühinemiseelse Hädemeeste valla rannaalade osaüldplaneering (2018).

Hädemeeste piirkond paistab silma suvilarajoonide rohkusega. Suvilarajoonide toimimine erineb tavamajapidamistest nii hooajalisuse poolest kui ka tarbimisharjumuste poolest. Eriti olulised on suveelanike jaoks turvalisusküsimused, seda eriti talveperioodil. Hädemeeste piirkonna aladel on suvilad olnud kui suvituskohad, Tahkuranna piirkonna aladel aga aiandusalad. Pärnu maakonnaplaneeringu järgi on määratud Hädemeeste vallas linnalise asustusega aladeks Võiste ja Hädemeeste aleviku ning Uulu küla keskuse ala. Linnalise asustusega aladel peab tagama ala ruumilise ja funktsionaalse terviklikkuse ning mitmekesisuse.

Teemaplaneeringutest mõjutab valda enim Via Baltica teemaplaneering, millega nähakse ette Pärnu linna piirist kuni paraku vaid Valga mnt ristmikuni maantee neljarealiseks ehitamine ja mitme kahetasandilise ristmiku rajamine. See suurendab maantee läbilaskevõimet, kuid muudab keerulisemaks kohalike elanike kodudele ligipääsu. Mõistetatamatuks jääb, miks ei taotletud ja sellest tulenevalt ei kavandatud neljarealist teed 1,5 km pikemana, millega oleks saanud lahendada eriti liiklusohhtliku olukorra Uulu külas.

Elanike liikumisvõimaluste parendamiseks, sh ohutumaks muutmiseks, on vajalik pöörata tähelepanu kergliikluse võimaluste laiendamisele. Rahvusvaheline raudtee Rail Baltic on planeeritud läbima valla põhja- ning lõunaosa. Põhjaosas möödub raudtee elamukruntide vahetust lähedusest, lõunaosas läbib raudteetrass metsamassiive.

Planeerimisalases tegevuses on vallal ees järgmised väljakutsed:

- uue üldplaneeringu koostamine;
- suvilarajoonide planeerimisel ühiskanaliseerimise ja -veevärgi lahenduste planeerimine;
- rohealade säilitamine;
- erateede avalikuks kasutamiseks määramine;
- kergliiklusteede võrgustiku loomine.

Ehitustegevus

Vallale kuuluvad hooned, rajatised ja korterid on enamuses vajalikud valla normaalseks eksisteerimiseks, kuid on ka mittevajalikke ehitisi, mis tuleks müüa ning amortiseerunud ehitisi, mis tuleks lammutada.

Vallale kuuluvad rajatised on enamasti uued – kergliiklusteed, tänavavalgustus ja hallatavad vee- ja kanalisatsiooni trassid, pumplad, puhastid. Hooned on erinevates seisukordades.

Vallale kuuluvad hooned, eriti koolid ja lasteaiad Hädemeeste piirkonnas vajavad rekonstrueerimist ja uuendamist ning ettekirjutuste täitmist.

3.3 Ettevõtlus

Hädemeeste vallas tegutsevaid ettevõtteid iseloomustab üsna väike töötajate arv ning tegutsemine väiketööstuse, põllumajanduse ning kalanduse sektorites. Vallas tegutsevad ettevõtted toetuvad majanduslikele eeldustele, milleks on haritava maa olemasolu, mere lähedus, olemasolev (osalt nõukogude ajast pärit) tööstuslik infrastruktuur ning primaar- ja sekundaarsektoris vajalike oskustega tööjõu olemasolu. Aktiivsemad ettevõtluspiirkonnad on Uulu tööstusala, Võiste endise

Karusloomafarmi ala ja Võiste töökoja ala ning olulisemad tegevusalad on metsandus, teenindus, puidutöötlemine, põllumajandus, tööstuslik tootmine, ehitus, aiandus ja turism.

Seisuga 17.06.2022 oli Häädemeeste vallas registreeritud 663 osaühingut, 176 füüsilisest isikust ettevõtjat, 106 mittetulundusühingut, 1 aktsiaselts ja 1 sihtasutus, 65 korteriühistut, 1 usaldusühing. Ettevõtluse ruumilise arengu kavandamise osas on Häädemeeste vald ette näinud neli suuremat tootmispiirkonda Tahkuranna piirkonnas. Uulu keskuses on veel vabu krunte, millest osa vajab lõpuni arendamist. Teine paikneb Võiste endise karusloomafarmi piirkonnas, kolmas Võiste endise töökoja piirkonnas. Reiu külas piirdub tootmismaa AS Tarriks saeveskiga, küll on üldplaneeringuga ette nähtud sealse ala laienemine. Häädemeeste piirkonnas on kehtiva üldplaneeringu järgi määratletud tootmisalad eelkõige Häädemeeste alevikus ja Arumetsa külas, samuti Treimani külas, sh sadama piirkonnas. Arumetsa külas asuv Leca OÜ avardab kohalike võimalusi töötada rahvusvaheliselt tunnustatud ettevõttes.

Uute töökohtade loomine on seotud täiendavate investeeringutega infrastruktuuri, mis meelitaksid valda uusi ettevõtteid, kes looksid uusi töökohti. Täna on tööstusalade väljaarendamise peamiseks takistuseks puuduv ühisveevärk, -kanalisatsioon, ühendusteed, küte, sidekaablid. Tööstusaladel peab olema esmane valmisolek võimalike investorite tulekuks.

Maakonna tasakaalustatud arenguks peavad tööstusalad olema ühtlaselt välja ehitatud nii Pärnu linnas kui ka ümber Pärnu linna ning kaugemal piirkondades, seda nii põhja kui ka lõuna suunas.

Kuna valla käekäigu ja kohaliku tööhõive soodustamise seisukohalt on tervikliku infrastruktuuriga tehnokülade olemasolu väga vajalik, näeb vald tööstus- ja ettevõtluspiirkondade arendamiseks ette eelarvelisi vahendeid ka edaspidi.

Rail Baltica kohalik peatus Häädemeeste vallas avardab rohkelt võimalusi.

Kaugtöö ja e- õppe võimalused

Häädemeestel elades võib veebi vahendusel töötada või õppida ka mujal, seda soosib eelkõige rahulik, looduslähedane ja turvaline elukeskkond, hea transpordiühendus keskustega, aga ka heatasemeline internetiühendus. Eelnimetatu annab eelkõige võimaluse paindlike töötingimustega haritlastele – näiteks projekteerijad, teadlased, loometöötajad jt, kes võivad elada Häädemeeste vallas kas aastaringselt või sesoonselt.

Probleemid:

- töökohtade vähesus;
- mujal tööl käimine on elanikele kulukas;
- motivatsiooni puudumine;
- rahaliste võimaluste piiratus enda koolitamiseks;
- madal palgatase võrreldes Pärnuga ja teiste suuremate linnadega;
- vabade maade, investeerimisobjektide vähesus;
- ebakõla tööjõu kvalifikatsiooni ja tööandjate nõudmiste vahel;
- kvalifitseeritud ja motiveeritud tööjõu vähesus, aga ka äriideede ja ettevõtlikkuse puudus

3.4 Turism ja puhkemajandus

Häädemeeste eelisteks on Eesti turismimagneti ja suvepealinna Pärnu lähedus, meri ja mererand ning suurepärase logistiline asend rahvusvahelise auto- ja rattaturismi marsruudi Via Baltica ääres.

Kõrge männimetsaga kaetud rannaluidete vöönd, millest mere poole jäävad liivarannad, on puhkajate seas populaarsed piirkonnad (Kabli, Lemme ja Treimani rannad). Suurima potentsiaaliga on loodus-, matka- ja rannaturismi arendamine, samuti spordi- ja kultuurilaagrite ning regulaartegevuste korraldamine. Häädemeeste Suurküla rand on parim paik surfaritele nii suvel kui talvel.

Rannaturismi arendamisel on oluline tagada igas rannakülas vähemalt üks avalik juurdepääs merele. Arendamist ja korrastamist vajavad Häädemeeste valla rannaalad ja supluskohad. Avalikesse kohtadesse, sh kalmistutele paigaldatakse pingid, WC-d. Avalikele aladele paigaldatakse prügikastid, ranna-aladele riietuskabiinid.

Edaspidistes tegevustes on oluline järgida kolme aspekti:

1. rõhk turismi- ja puhkehooaja pikendamisele ja aastaringsete tegevusvõimaluste loomisele, kuivõrd Häädemeeste turismi iseloomustab eelkõige hooajalisus;
2. ühiste loodusturismimarsruutide koostamine naabervaldadega ja piiriüleselt koos Ainaži piirkonnaga Lätis ning ka Romantilise Rannatee projektiga;
3. Pärnusse ja Lottemaale saabuvate turistide organiseeritud suunamine tutvuma Häädemeeste valla huviväärtustega.

Valla olulisemad turismiteenusepakkujad on Lottemaa, Pärnu Bay Golf Links, Jõulumäe tervisespordikeskus, RMK, Leca Eesti OÜ, Lepadina hotell.

Kuivõrd Häädemeestel läbib rohkesti rattaturiste (EstoVelo, EuroVelo), on valla tähtsamateks prioriteetideks kergliiklusteede ehitamine Pärnu linnast Läti piirini, sh Jõulumäe Tervisespordikeskusesse. Praegused Via Baltica ning Ikla-Rannametsa tee ei ole ratturitele, jalakäijatele ja autojuhtidele koosliiklemiseks ohutud.

Via Balticat läbib suur hulk Euroopa auto- ja rattaturiste. Liiklejate teenindamiseks (sh valda meelitamiseks) on vajalik paigaldada infotahvleid ja kaarte ning arendada parklapiirkondi (WC-d, prügikastid). Vallas on kolm peamist infopunkti turistidele – Häädemeeste muuseum, Kabli rand ja külakeskus Tahku Tare Võistes. Turistide paremaks teenindamiseks on vajadus enamate turismiinfopunkti järele. Samuti on esmatähtis kõrvalteede hea seisukord ning selged viidad, mis juhataksid turiste huvipunktidest, sh ka randa, kuhu hetkel on osaliselt raskendatud ligipääs seoses erateedega.

Häädemeeste valda läbib ka RMK matkarada ning Euroopa kaugmatkarada E9 (*European Long Distance Path E9*). Selle projekti raames on märgistatud matkarajad ning saanud täiendust valla ranna-alad. Reiu randa on rajatud neli puhkekohta koos kahe lõkkeaseme ja tualetiga ning infotahvel; Treimani rahvamaja juurde on paigaldatud puhkekoht ja infotahvel, Häädemeestele ja Iklasse infotahvel.

Romantilise Rannatee infostendid on paigaldatud Häädemeestel, Kabli rannas ja Ikla piiripunktis.

Vallas tegutseb ca 26 majutusettevõtet, kes pakuvad ka erinevaid aktiivse puhkuse võimalusi.

Olulised piirkonna maine loojad ja turistide meelitajad on ka piirkonna festivalid jm sündmused: Kabli Päikeseloojangu festival, Tahkuranna suvefestival, Põhja Liivimaa festival, Uulu Lamba Vest.

Probleemid

Turismiattraksioonid on pigem ilmast sõltuvad ja suvele suunatud; puuduvad aastaringsed suured (sise)attraksioonid, mis meelitaksid külastajaid piirkonda ka muul ajal tulema:

- kohalikku ajalugu ja kultuuri on vähe eksponeeritud, kuid see võiks olla oluline turismipotentsiaal (sh aastaringsete attraksioonide pakkumisel) - nt uhke purjelaevanduse pärand, K.Pätsi muuseum;
- talvise sihtkoha arendamisel on väga heaks koostööpartneriks Jõulumäe Tervisespordikeskus oma suurte võimalustega.

Väliskülastajate hulk ei ole märkimisväärne – turundus, koostöö maakondlike ja linna turismiarendajatega:

- rahvusvahelise jalgrattaturismi ja jalgsimatcade arendamisel on liikumine läbi meie piirkonna ohtlik suure liikluskooormuse tõttu Via Baltica – puuduvad kergliiklusteed;
- Võimalus turismiinfopunkti väljaarendamiseks Vana-Ikla piiripunktis;
- vähene koostöö suuremate ja väiksemate ettevõtete vahel (Lottemaa, Golf - kohalik käsitöö, toit, majutus, teised attraksioonid). Suurte orienteerumine pigem Pärnu linnale kui vallale. Küsimuse lahendamiseks on vajalik arendada ettevõtjate omavahelist koostööd.

Muud huvipunktid

Valla territooriumile jäävad mitmed mälestusmärgid, tuntuim neist Konstantin Pätsi mälestuspark- ja sammas. Mõned mälestusmärgid ja ümbritsevad alad vajavad korrastamist. Vallas on 26 muinsuskaitseobjekti, mille hulka kuuluvad näiteks kalmistud ja ühishauad, kirikud, sambad ning mõned hooned. Lisaks kuuluvad paljud hooned XX sajandi väärtusliku arhitektuuri nimistusse. Vallas tegutseb kaheksa kirikut ja kogudust, mis on väiksearvulised. Sellest tulenevalt on kirikute seiskord kesine.

Häädemeeste alevikus asub 1991. aastal loodud munitsipaalmuuseum – Häädemeeste muuseum, mis kolis 2021. aastal Häädemeeste valla teenuskeskusesse värskelt renoveeritud ruumidesse. Vajalike tegevustena on muuseumile vajalik luua digitaalsed arhiivid ning leida muuseumikogudele hoiustamiseks sobivate tingimustega ruume. Lisaks on kodanikualgatuse korras on rajatud kaks muuseumi:

- Saviaugu talumuuseum (Võiste alevik);
- Treimani muuseum.

Loodusturismiobjektid

Hulgaliselt loodusega seotud objekte nagu looduskeskus, looduseõpperajad ja puhkekohad on Häädemeeste valla territooriumile rajanud Riigimetsa Majandamise Keskus.

Romantiline Rannatee (www.rannatee.ee) on turismialase koostöövõrgustiku kaubamärk, mis ühendab Romantilise Rannatee sümboolikat, väärtusi ja sõnumeid kandvaid turismi- ja teenindusettevõtteid, kultuuri-, ajaloo- ning loodusväärtusi ja sündmusi, mis jäävad Pärnu Lahe Partnerluskogu tegevuspiirkonda ning hõlmavad Pärnumaa rannikuala, kulgedes mööda 240 km pikkust rannajoont.

Romantilise Rannatee visiooniks on 2025. aastaks olla Eestisiseselt kõige romantilisem turismisihtkoht, mis pakub atraktiivseid turismitooteid ja puhkamisvõimalusi nii sise- kui ka välisturu kliendile. Romantilise Rannatee koostöövõrgustiku missiooniks on toetada ja arendada piirkonna turismialast koostööd, mis aitab kaasa:

- kohaliku ajaloo-, kultuuri- ja looduspärandi, sh rannikukülade eripära ja traditsioonide väärtustamisele, säilimisele, tutvustamisele ning jätkusuutlikule arengule;
- piirkonna tuntuse ja külastatavuse suurendamisele, mille kaudu suureneb nõudlus kohalike ettevõtjate toodete ja teenuste järele;
- kogu piirkonna arengu toetamisele, kohaliku identiteedi tugevdamisele ning elukvaliteedi parandamisele.
- piirkonna järjepidevale mainekujundusele (pidev töö ajakirjandusega jms) nii siseturistile kui ka üldiselt, sest Häädemeeste vallas on parim paik elamiseks ja puhkamiseks.

Võimaluseks on rajada mahukam looduskeskus Rannametsa külastajaid kohale meelitava Tolkuse matkaraja vahetusse lähedusse.

3.5 Infrastruktuur ja kommunaalmajandus

Tehnilise infrastruktuuri all käsitletakse teid ja tänavavalgustust, veemajandust, jäätmemajandust ning keskkütet.

Teed

Häädemeeste valda läbib rahvusvaheline Tallinn-Pärnu-Ikla põhimaantee nr 4 (Via Baltica) ja Uulu-Valga põhimaantee nr 6.

Vallateede ehitamise, kapitaalremondi ning hooldamise aluseks on volikogu kinnitatud valla teehoiukava aastateks 2020-2023, mis hõlmab ka tänavavalgustuse ehitust ja bussiootepaviljonide püstitamist. Teehoiukava on dünaamiline, igal aastal üle vaadatav dokument.

20.06.2022 seisuga olid Häädemeeste valla teeregistrisse kantud teede ja tänavate kogupikkuseks ca 352+ km, kohalike teede pikkuseks ca 174,5 km, avalikke erateid ca 41,3 km, mitteavalikud erateed ca 63,9 km, metsateed ca 63,5 km ja kergteed ca 9 km.

Paljud valla teed on kruusakattega, mille kandevõime on väike. Aastate jooksul on rajatud üle 20 km mustkattega teid. Teid hooldatakse koostöös teenusepakkujatega ning teehooldustööde mahtu on suurendatud igal aastal. Prioriteediks on lahendada ohtlikud olukorrad liikluses. Probleemiks on kõnniteede puudumine peatee (Rannametsa-Ikla maantee) ja Via Baltica ääres ehk Pärnust Iklasse. Eriti liiklusohhtlikud kohad on Via Baltica teelõikudel Võiste aleviku ja Uulu küla piires. Samuti on oluline jalgrattateede ja liikumisradade võrgustiku arendamine, ühisprojektides osalemine. Kergliiklusteed on vajalikud kohalikele elanikele turvaliseks liiklemiseks valla erinevate asulate ja naabruskonna asulate vahel, samuti on teed olulised piirkonna terviseportlastele ja turistidele. Tähtsal kohal on Pärnust kulgeva kergliiklustee kaudu juurdepääs Jõulumäele, Uulust Laadile, Soometsa tee ääres oleva kergliiklustee jätkamine Lepaküla suunal. Pikemas perspektiivis on vajalik kergliiklustee ehitamine kogu Pärnu-Ikla maantee äärde lõikude kaupa.

Ühistransport

Ühistranspordi liiklustihedus on enamiku sõitjate esmaseid vajadusi rahuldav. Bussitransport on tihedalt seotud koolide tööajaga ning sõiduplaanide muutmine nõuab koostööd bussifirmade ja ühistranspordikeskusega. Vajalik oleks olemasoleva kiirliinide peatuse kasutuselevõtt Hädemeestel. Vald on liitunud MTÜ Pärnumaa Ühistranspordikeskusega.

Järgnevatel aastatel mõjutavad teede ning ühistranspordi teemat järgmised tähtsamad vajadused ning nendest tulenevad tegevused:

- kergliiklusteede rajamine Pärnu linnast Jõulumäeni ning valla suuremate asulate ja külade vahel, samuti Pärnu-Ikla kergliiklustee;
- hooajaliselt kasutatavate teede korrashoid Pärnu linnast suuremate asulate ja külade vahel;
- kruusateede jätkuv tolmuwabaks muutmine;
- bussipeatuste ja -paviljonide rajamine, valgustamine ning välisilme ühtlustamine kogu vallas;
- korraldatud maaliinide bussiliiklus Pärnu Haiglasse ja kutsehariduskeskusesse;
- tänavavalgustuse rekonstrueerimine ja rajamine suuremates asulates.

Veemajandus

Ühisveevärgi ja -kanalisatsioonisüsteemi arendamise üldiseks eesmärgiks on Hädemeeste valla tiheasustuspiirkondade varustamine kvaliteetse joogiveega ning reovee kogumine ja selle puhastamine tasemeni, mis võimaldaks selle tervisele ohutu keskkonda juhtimise ega põhjustaks negatiivseid keskkonnamõjusid.

Veemajanduse teemat reguleerivatest dokumentidest on olulisim Hädemeeste valla ühisveevärgi- ja kanalisatsiooni arendamise kava aastateks 2018-2030. Hädemeeste valla ÜVK arendamise kavas käsitletakse ühisveevärki eelkõige olemasolevate ühisveevärkide ja kehtestatud või perspektiivsete reoveekogumisalade piirkonnas.

Investeeringute prioriteedid aastateks 2018-2030:

- Ühisveevärgi laiendamine seni lokaalse veevärgiga elamutele/elamupiirkondadele või muudele objektidele teostatakse vastavalt tehnilistele ja finantsilistele võimalustele ja prioriteetidele.
- Hajaasustuse piirkondades elavatele peredele saame head elutingimused tagada läbi hajaasustuse programmi ning seeläbi aidata kaasa ka elanike arvu püsimisele neis piirkondades.
- Probleemiks on purgimiskohtade puudumine, kusjuures nõuetele vastava purgimiskoha rajamine on keeruline väga väikeste asulate tõttu, mis piirab suuresti purgimiseks vastuvõetava reovee kogust. Seega on keeruline rajada purgimiskohta, mis tegelikult vastaks piirkonna vajadustele.

Eraveevärkide (puurkaevude) omanikud ei ole huvitatud ennast vee-ettevõtjana määratlema, kuna see toob kaasa täiendavaid kulutusi. Seega on vajalik, et kohalik omavalitsus alustaks eraveevärkide omanikega läbirääkimisi nende veevärkide arendamise küsimuses, mis võimaldaks teenust pakkuda ümberkaudsetele elanikele.

Tuletõrje veevarustus vallas põhineb tuletõrje veevõtukohtadel looduslikest veekogudest, tiikidest või maa-alustest mahutitest, mida täidetakse ühisveevärkidest.

Hädemeestel 2015. aastal avatud kaasaegne politsei-ja päästkeskuse hoone juurest, millega koos rajati uus nõuetele vastav 50 m³ tuletõrje veemahuti.

Häädemeeste piirkonnas on olemasolevad tuletorje veevõtukohad ette nähtud rekonstrueerida, tagades neile parema ligipääsu ja varustades veehaardekaevudega. Arvestades elamute hajaasustust on tulekustutusvee mahutid projekteeritud küla keskuses asuva pumbajaama lähedale.

Tahkuranna piirkonnas rajati või rekonstrueeriti valla poolt või kaasabil viimaste aastate jooksul regulaarselt ja iga-aastaselt veevõtukohtasid, kokku 16.

Tahkuranna piirkonnas on torustikena sademevee kanalisatsioon väljaehitatud Uulu keskasulas kortermajade juures, teistes ühisveevärgi ja -kanalisatsiooniga asulates sademeveekanalisatsioon puudub. Sademevee kanalisatsioonisüsteeme ei ole ka torustikena Häädemeeste piirkonnas. Vertikaalplaneering ei võimalda alati sadevete ärajuhtimist ja inimesed teevad omavolilisi liitumisi kanalisatsiooniga ning sellele on raske järelvalvet teostada.

Jäätmemajandus ja heakord

Häädemeeste vallas reguleerib jäätmekäitlust 27.06.2019 vastu võetud Häädemeeste valla jäätmehoolduseeskiri. Piirkonna jäätmevedaja on perioodil 1.03.2020-28.02.2023 AS Ragn-Sells. Korraldatud jäätmeveoga on hõlmatud segaolmejäätmed, vanapaber, suurjäätmed ja ohtlikud jäätmed.

Olulisemad jäätmehoolduse probleemid piirkonnas on järgmised:

- liigiti kogutud jäätmete üleandmisvõimalusi on vähe;
- elanikkonna keskkonnateadlikkus on madal;
- keskkonnajärelevalve on puudulik;
- biolagunevad jäätmed

Piirkonna jäätmehoolduse arendamisel on üldisteks eesmärkideks:

- vältida jäätmeteket, kui võimalik;
- vähendada tekkivaid jäätmekoguseid ja nende ohtlikkust;
- taas- ja korduvkasutada jäätmeid võimalikult suures ulatuses;
- ringmajanduse edendamine (Euroopa Komisjon defineerib ringmajandusena majandust ja mõtteviisi, mille eesmärk on säilitada toodete ja materjalide väärtust võimalikult kaua. Jäätmeid tekitatakse ja ressursse kasutatakse võimalikult vähe ning kui toode jõuab olelusringi lõppu, kasutatakse seda uue väärtuse loomiseks).
- vähendada ladestavate jäätmete koguseid ja ohtlikust keskkonnale.

Olulisemateks tegevussuundadeks jäätmehoolduse arendamisel piirkonnas on:

- korraldatud jäätmeveo jätkamine;
- prügilasse ladestavate jäätmekoguste ja nende ohtlikkuse vähendamine;
- elanike keskkonnateadlikkuse suurendamine;
- liigiti kogutud jäätmete üleandmisvõimaluste laiendamine;
- uute jäätmehooldust reguleerivate õigusaktide väljatöötamine;
- keskkonnajärelevalve parem korraldamine.

Heakorda reguleerivad Häädemeeste vallas ühinemiseelsete Tahkuranna valla heakorraeeskiri ja Häädemeeste valla heakorraeeskiri. Vajadus on töötada välja kogu valla kohta ühtne eskiri, et tagada ühtsed suunad ja arusaamad heakorrast ning valla haljastusest ja heakorrast terviku nägemine. Samuti on vaja määrata need avalikud kohad, haljasalad ja puhkealad, mida korraldatakse regulaarselt.

Olulisemaks tegevussuunaks heakorra arendamisel piirkonnas on:

- igal aastal ohtlike ja suurjäätmete kogumisringi korraldamine, et tagada kinnistutel heakord ja vältida jäätmete sattumist loodusesse;
- avalike alade, haljasalade ja parkide korraline ja õigeaegne hooldus;
- tihedamates elamu- ja suvilapiirkondades korrastamata kruntide omanike teavitust, vajadusel karmimate meetmete rakendamine;
- heakorrakonkursi korraldamine kaunimate kinnistute väljaselgitamiseks.

2021. aasta juunis kinnitas Häädemeeste Vallavolikogu jäätmekava perioodiks 2021-2026. Häädemeeste valla suuremad eesmärgid aastateks 2022-2026 on biolagunevate jäätmete liigiti kogumise arendamine, jäätmehooldusalane koostöö maakonna tasemel ja uueks korraldatud jäätmeveoperioodiks jäätmevedaja leidmine. Samuti on vaja uuendada jäätmehoolduseeskirja tulenevalt riigi seatud eesmärkidest jäätmete liigiti kogumisel.

Soojamajandus

Tsentraalselt koetakse Uulu külas 7 kortermaja, Uulu Põhikooli, Kultuuri- ja Spordikeskust ja ettevõtet OÜ Uulu Rehv; teisi kaugküttepiirkondi vallas ei ole. Soojusettevõtjana tegutseb Uulu kaugküttevõrgus SW Energia OÜ, kes omab Uulu kaugküttesüsteemi ja rendib katlamaja Häädemeeste Vallavalitsuselt ning kellega on eelnev vallavalitsus sõlminud pikaajalise lepingu.

Tegutsemisplaan järgnevatel aastatel näeb ette:

- kehtivate tuleohutuseeskirjade jälgimise;
- Energiasäästlike lahenduste eelistamise;
- Häädemeeste lasteaia küttesüsteemide ümberehitamise;
- Soojusmajanduse arengukava koostamise.

3.6 Haridus

Koostamisel on valdkondliku arengukavana Häädemeeste valla haridusvaldkonna arengukava aastateks 2023-2026, milles saab detailsemalt kirjeldatud valdkonna arengusuundumused.

Visiooni kohaselt saab Häädemeeste vallast iga laps ja noor kvaliteetse eluks vajaliku ettevalmistuse. Siin töötavad motiveeritud oma tööd südamega tegevad õpetajad ja tugispetsialistid. Õpikeskkond on turvaline ja vastab igas haridusasutuses tänapäevasele käsitlusele. Haridusvõrk võtab arvesse elanike arvu, paiknemist ja igapäevaseid liikumismustreid.

Häädemeeste vald pakub kvaliteetset alus- ja üldharidusteenust: Kvaliteeti haridusteenuse pakkumisel aitab tagada olemasolev materiaaltehniline baas õpikeskkondade näol, head erialaspetsialistid ning lapsest lähtuv õpikäsitlus.

Üldhariduskoolidel ja lasteaedadel on vallavalitsuse poolt kinnitatud arengukavad, milles kirjeldatakse asutuste arenguvajadusi ja -võimalusi.

Häädemeeste vallas tegutseb 8 haridusasutust

- Häädemeeste Keskkool
- Uulu Põhikool
- Metsapoole Põhikool
- Tahkuranna Lasteaed-Algkool
- Uulu Lasteaed

- Häädemeeste Lasteaed
- Kabli Lasteaed
- Häädemeeste Muusikakool

Valla geograafiline paiknemine seab haridusvaldkonnale suured väljakutsed. Haridusasutused asuvad pikkade vahemaade taga, olles kodulähedaseks kooliks kodupiirkonnas. See kajastub õpilaste väikeses arvus, mis omakorda tingib õppetöö vajaduse liitklassides ja samuti vajaduses koolitranspordi järele.

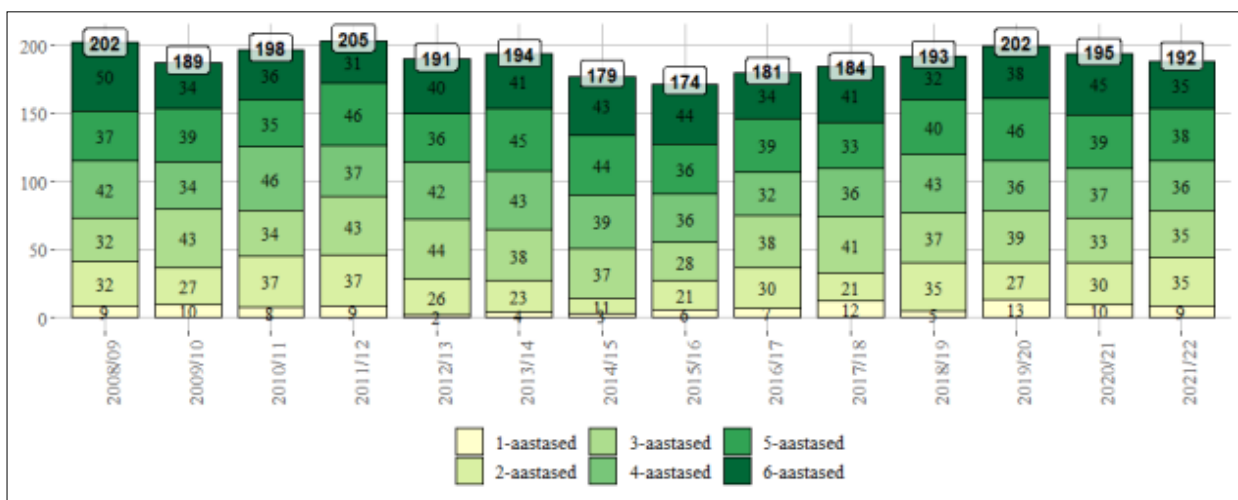
Üldise trendina on Häädemeeste koolides õpilaste arv vähenenud. Erandiks on Uulu Põhikool, mille õpilaste arv suureneb Pärnu valglinnastumise arvelt.

Vajalik on teostada valla haridusasutustes - Häädemeeste Keskkoolis, Häädemeeste lasteaia, Tahkuranna Lasteaed-Algkooli ja lasteaia hoonetes rekonstrueerimistöid (hoone soojustamine, ventilatsioon, küttesüsteemi uuendamine, valgustuse uuendamine) hoonete energiatarbe vähendamiseks.

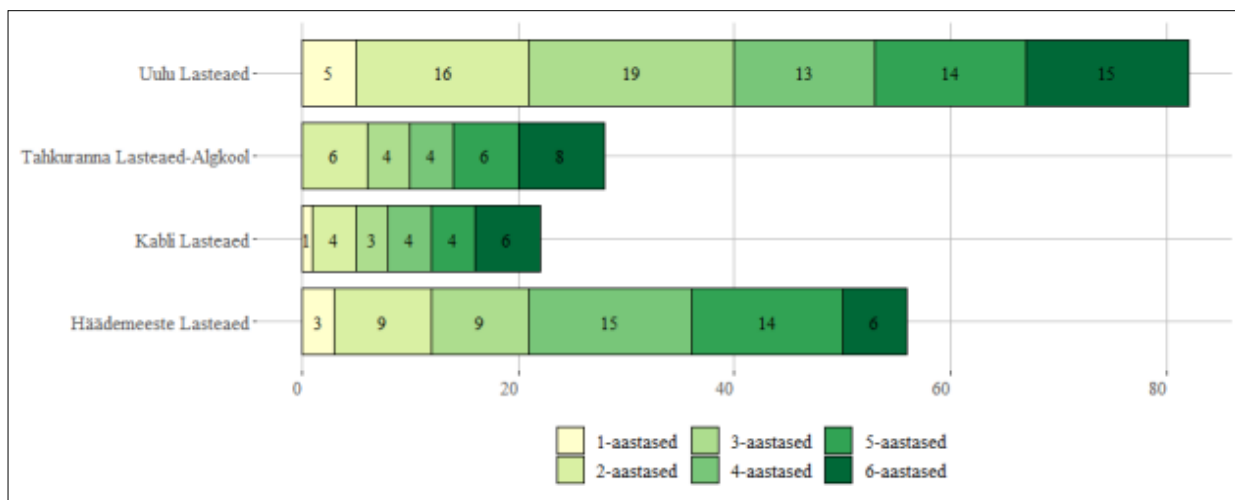
Prioriteedina vajab lahendamist Kablisse uue liginullenergia hoone ehitamine. Samuti on prioriteediks Uulu Põhikooli ja Uulu Lasteaia ruumipuuduse küsimus eesmärgiga tagada vajadusele ja õigusnormidele vastavad lasteaiakohad valla lastele.

Peamised probleemid:

- Õpilaste arvu vähenemine valla lõunapoolses osas
- Kvalifitseeritud tööjõu leidmine;
- Õpetajate järelkasv ehk noorte õpetajate osakaalu vähesus.

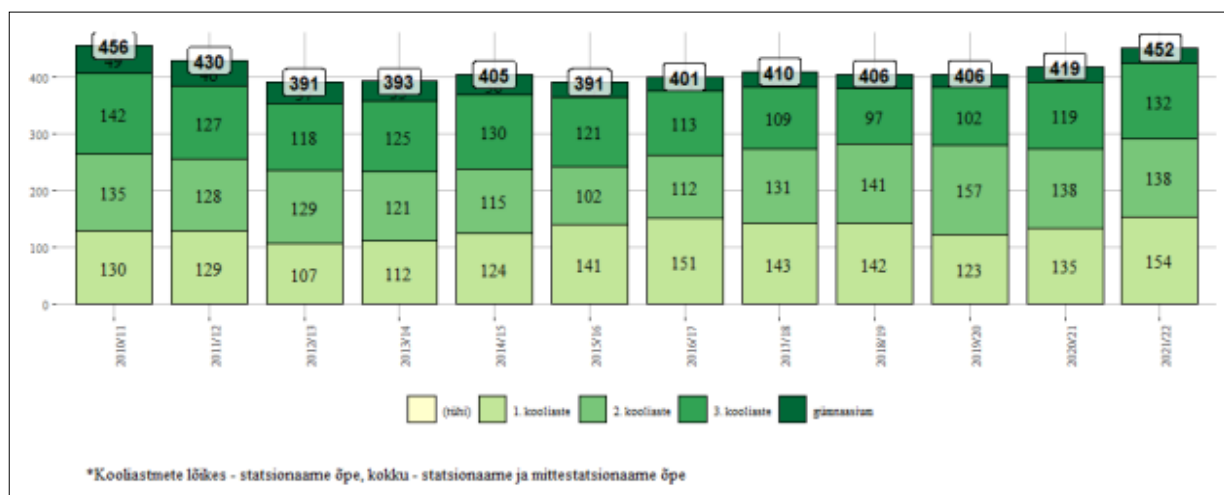

Joonis 7. Õpilased koolieelsetes lasteasutustes vanuse lõikes 2008/2009 - 2021/22 õppeaastatel

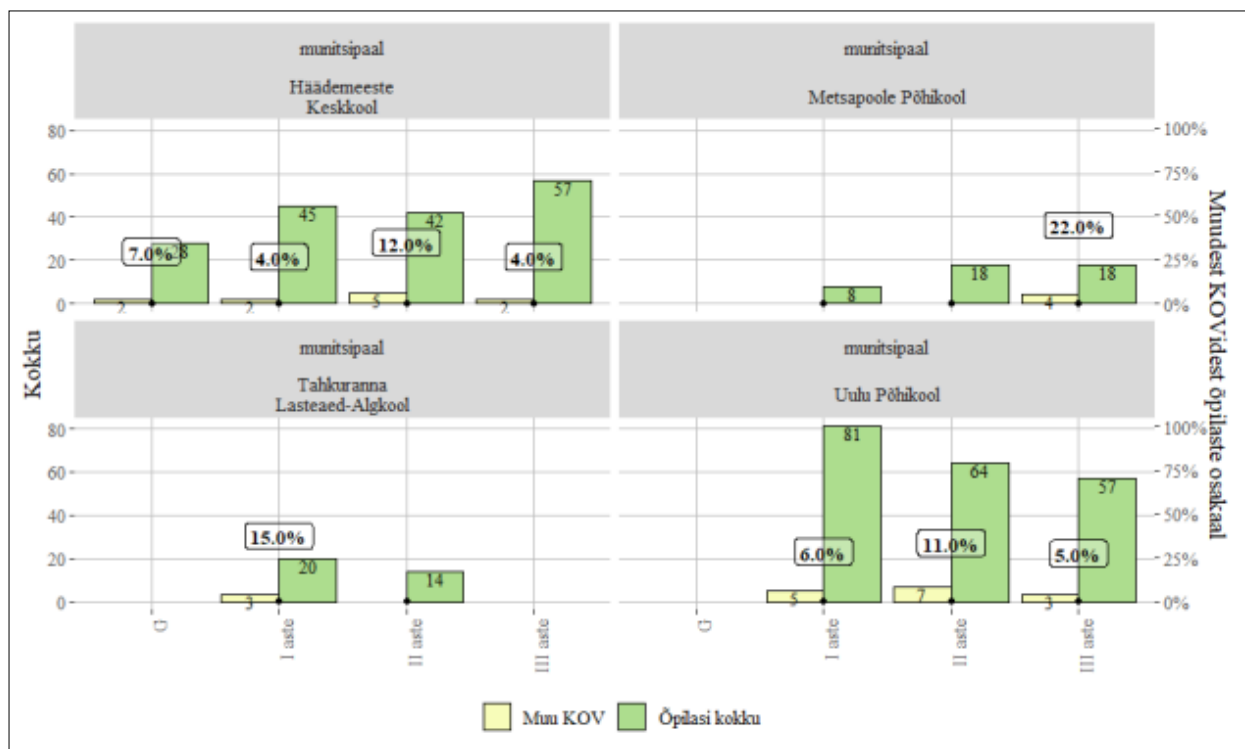

Joonis 8. Õpilased koolieelsetes lasteasutustes 2021/22 õppeaastal vanuse ja asutuste lõikes

HARIDUSASUTUSED

Joonis 9. Õpilaste arv üldhariduses 2010/11-2021/22

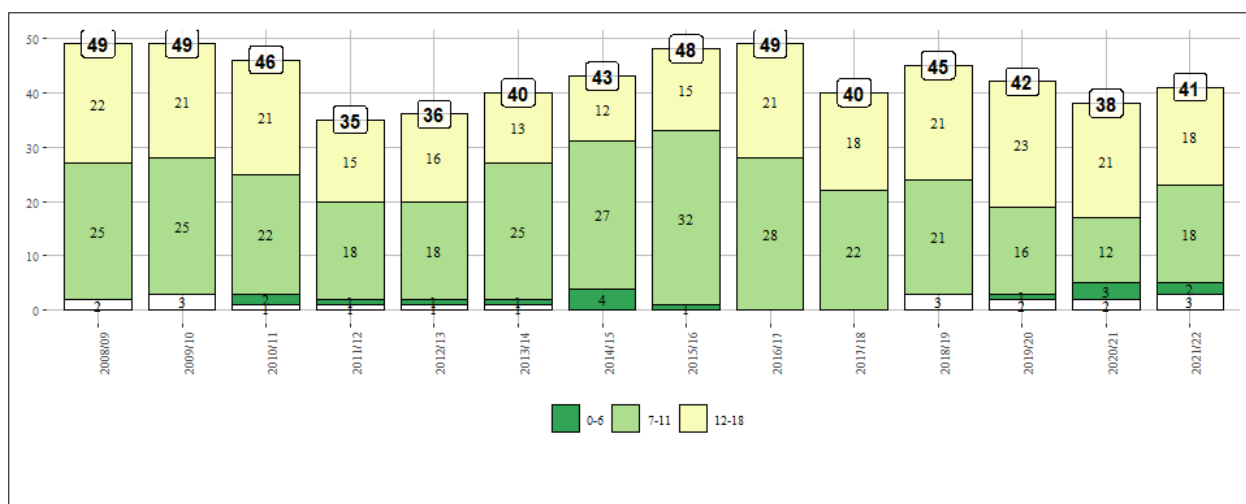

Joonis 10. Muudest omavalitsustest pärit õpilaste osakaal koolide lõikes 2021/22

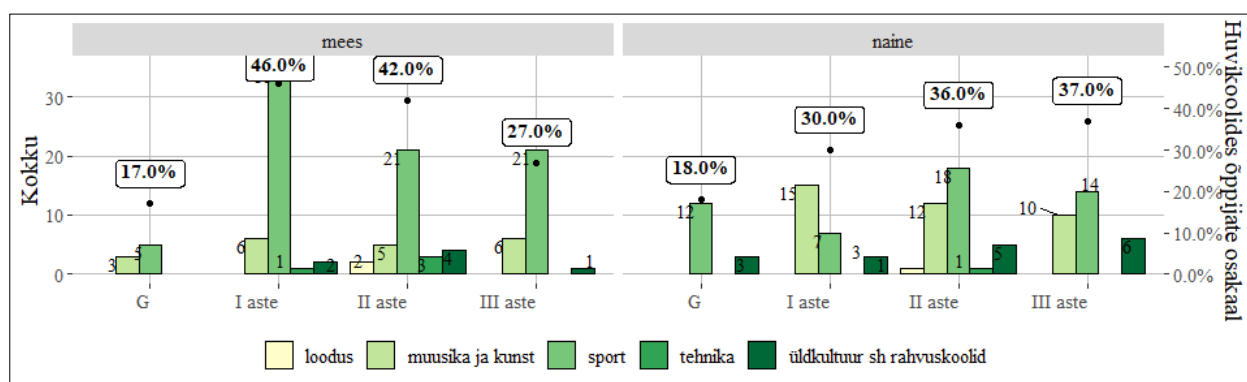
Huviharidus

Häädemeeste vallas tegutseb Häädemeeste Muusikakool, mille kulud katab osaliselt vald ja osaliselt õppetasu. Lisaks laekub raha projektidest. Muusikakooli hoone on täielikult renoveeritud.

Metsapoole Põhikoolis, Häädemeeste Keskoolis ja Uulu Põhikoolis on täis- või osajaga huvijuhid, kes korraldavad huviringide tööd, teevad tööd õpilasesindustega, koordineerivad noorte osalust erinevates noorteorganisatsioonides ja klubides, organiseerivad nii traditsioonilisi üritusi, kui pakuvad uusi võimalusi õpilastele oma loovust väljendada, organiseerivad väljasõite ja õppereise, tegelevad kodanikuhariduse taseme tõstmisega, otsivad noortele väljundeid väljaspool oma kooli jne.

Joonis 11. Õppurid Hädemeeste Muusikakoolis õppeaastatel 2008/09 – 2021/22

Joonis 12. Huvikoolides õppivad Hädemeeste vallas elavad üldhariduskoolide õpilased 2021/22 õppeaastal

Noorsootöö

Noorte sobitumine keskkonda on ühiskonna jätkusuutlikkuse üks võtmeküsimusi. Noori vanuses 7-26 oli vallas seisuga 01.01.2022 1117 ehk 22,40 % valla rahvastikust. See on kõige erilmelisem vanusegrupp. Nende arenguks tuleb teha väga kaalukaid otsuseid lühikese aja jooksul.

Uued osalusvormid ja harjumused, mitteosalejate arvamuse teadasaamine, tõrjutute kaasamine, sotsiaalsete pädevuste omandamine, aktiivse ja loova hoiaku kujundamine ja ande toetamine on väga keerukas ja kulusid nõudev protsess.

Uulu Kultuuri- ja Spordikeskuse hoones on Tahkuranna Avatud Noortekeskus ning Võistes asub külakeskuses Tahku Tare Võiste noortetuba. Lisandunud on Hädemeeste Huvikeskuse juures tegutsev Hädemeeste noortetuba. Samuti teevad võimaluste piires noorsootööd kultuuriasutused, tegutsevad noortebändid, noorte isetegevus- ja huviringid.

Huvihariduse ja noorsootöö tugevused

- Toimivad õpilasesindused koolides, aktiivsed huvijuhid koolides;
- vallas on olemas sobivad ruumid noorsootööks;
- koolide juures on nüüdisaegsed spordisaalid, mille kasutamine väljaspool koolitööd võiks olla veelgi tihedam;

- huvihariduse alal on tegutsemas valla muusikakool, teistes huvikoolides käimist toetatakse;
- noorte osalus kogukonnategevuses on aktiivne;
- noortele on loodud head võimalused osaleda noorsootöös noortekeskuste kaudu Uulus, Võistes ja Häädemeestel;
- on koostatud huvihariduse ja huvitegevuse kava;
- on loodud toimiv noortevolikogu.

Huvihariduse ja noorsootöö kitsaskohad

- huvihariduse vähene seotus ettevõtlusega;
- huvijuhid osades koolides tööl osaaajaga;
- noorsootööalane info liigub peamiselt koolides, väljaspool seda on lünklik;
- noori ei kaasata piisavalt otsustusprotsessidesse;
- vähe on noorteühinguid;
- Häädemeeste Seltsimajas tegutsevas noortetoas on vajalik suurendada osaaajalise noorsootöötaja ametikohta, et vastata noorte vajadustele;
- noorte riskikäitumise ennetamiseks ei ole toimivat koostöövõrgustikku, kes tegeleks süsteemselt riskikäitumise ennetamisega.

Ettepanekud:

- Spordisaalide kasutus vajab parandamist, vajadus on lisatreenerite järele (alade mitmekesistamiseks);
- tegevuslaagrid koolivaheaegadel lisaks huvitegevuse võimalustele;
- arendamist vajab noorte infosüsteem (eriti 20-26 aastastele suunatud);
- senisest enam on vaja uuringuid ja analüüse, regulaarset tagasisidet noortelt;
- avada noortetuba Treimanis ja Kablis;
- soodustada noorte kodanikualgatust;
- võimaldada noortele kvaliteetset nõustamisteenust;
- kaasata noori otsuste tegemise protsessi;
- rakendada kaasaegseid ja uuenduslikke meetodeid noorsootöös;
- laiendada noorte võimalusi, nt toetada õpilasfirma(de) asutamist.

3.7 Kultuur, sport ja vaba aeg

Häädemeeste vallal on pikaajalised kultuuritraditsioonid ja rikas kultuurilugu.

1867. aastal toimus Uulus I Pärnumaa Kihelkonna laulupidu.

Pärnumaa lõunarannik on aga Eesti purjelaevanduse häll. Esimene Eesti merehariduskool loodi Heinastesse 1864. aastal. Meie valla koduloos tuntud inimesed on näiteks Kablist pärit kaugsõidukapten ja laevaehitaja August Klein, kes lisaks Pärnu linnanõuniku austavale ametile oli ka tuntud ettevõtja ja hariduse ning kultuurielu edendaja, olles „Endla“ seltsi esimees ja kutselise teatri „Endla,“ looja ning Pärnu keskraamatukogu üks asutajatest.

Tahkuranna küla on tuntud Eesti esimese presidendi Konstantin Pätsi sünnikohana. Tahkuranna külast on pärit ka koorijuht, helilooja ja muusikamees Karl Ramm.

Häädemeestelt on pärit põline kooliõpetaja ja rahvaluule koguja Marta Mäesalu (Kallas), Häädemeeste apostlik-õigeusu kooli koolmeister, vaimulik ja rahvusliku liikumise tegelane, rahvasuus Häädemeeste hümnide sõnade ja viisi looja Peeter Laredei. Mööblimeistri ja puugravüüriks eksliibriste valmistaja Johannes Juhansoo juured on Kabli külas.

Häädemeeste valla piirid jäävad endise Liivimaa aladele. Valla lõunaosas asuv Metsapöle küla nimi seostub ka nimega Metsepole (liivi keeles Mõtsa Püol), mis oli muinaskihelkond Vana-Liivimaal liivlaste asualal. Liivlastel on olnud tähtis roll Läänemere piirkonna ajaloo, keele- ja kultuuriruumis.

Häädemeeste vallas tegutsevad kultuurialal järgmised asutused:

- Uulu Kultuuri- ja Spordikeskus (KSK);
- Uulu Raamatukogu;
- Tahku Tare külakeskus;
- Võiste Raamatukogu;
- Häädemeeste Raamatukogu;
- Häädemeeste Huvikeskus (Häädemeeste Seltsimaja);
- Häädemeeste Muuseum;
- Kabli Seltsimaja;
- Häädemeeste Raamatukogu laenutuspunkt
- Massiaru Raamatukogu (alates 01.09.2016 haruraamatukoguna);
- Treimani Rahvamaja;
- Treimani Raamatukogu (alates 01.09.2016 haruraamatukoguna)

Rahvusvaheliselt on tuntud

- SA Jõulumäe Tervisespordikeskus
- Lottemaa
- Pärnu Bay Golf Links

Kultuuriasutused edendavad vallas rahvakultuuri ja viivad läbi mitmesuguseid kultuuri- ja vabaajajärgitust. Olulisel kohal on täiskasvanute ja noorte ringitöö. Ringide tegevusnäitajad sõltuvad ühest küljest vastavat huvi omavate elanike arvust piirkonnas ja teisest küljest motiveeritud ja kvalifitseeritud ringijuhtide olemasolust. Positiivse trendina saab märkida kultuuriasutuste, külaseltside jt kolmanda sektori organisatsioonide koostööd kultuuriürituste korraldamisel ja hoonete kasutamisel.

Tabel 5 2021. aasta on kultuuriasutustes ringide ja neis osalejate arvud (Allikas: Vallavalitsus)

Asutus	huvi- ja istegevusringid	osalejaid kokku 2021. aastal
Uulu Kultuuri- ja Spordikeskus (KSK)	15 neist lastele 5	228 täiskasvanut, 121 last
Tahku Tare külakeskus	1 (noortetuba korraldab ringe noortele) neist lastele 1	72 täiskasvanut
Häädemeeste Huvikeskus	12, neist lastele 6	94 täiskasvanut, 88 last
Kabli Seltsimaja	6, neist lastele 3	68
Treimani Rahvamaja	10	90

Kultuuriasutuste hoonete seisukord nõuab järjest suuremat tähelepanu ja kulutusi, seda eelkõige Päästeameti ettekirjutustega vastavusse viimiseks, kuid ka kütte- ja muude majanduskulude optimeerimiseks. Ühinemislepingust tuleneva prioriteedina on vaja teostada KSK hoone rekonstrueerimine II etapp.

Aastate jooksul on investeeritud ja renoveeritud erinevatesse projektidesse valla kultuurimajades. Siiski on valla hallata mitmeid maju, millel esineb vajakajäämisi. Peamised probleemid seonduvad küttekulude optimeerimise, üldrenoveerimiste ja Päästeameti ettekirjutustega. Märkimisväärse summa on vald ka investeerinud infrastruktuuri parandamiseks: Kabli Seltsimaja sai 2020. aasta lõpuks suuremas osas rekonstrueeritud, 2020. aastal sai renoveeritud Uulu KSK peeglisaal, paigaldati uus valgus- ja helitehniline lahendus, valmis veel üks renoveeritud jõusaali osa, mis on varustatud enamasti uute treeningseadmetega, Häädemeeste Seltsimaja tegi koostööd Häädemeeste Keskkooliga ja rajati noortele skatepark koolimaja territooriumile, väiksema mahulisi investeeringuid tehti ka teistes kultuuriasutustes.

Vajadused elanikkonna kultuuriliseks teeninduseks:

- Uulu Kultuuri- ja Spordikeskuses on vajalik suure saali akustika parandamine, et vähendada müra. Alternatiivsena võib kaaluda moodullava paigaldamist, mida saab kasutada ka välisürituste puhul.
- Tahku Tare kanalisatsioon koos biopuhastiga;
- Massiaru külakeskuse/raamatukogu renoveerimine;
- Treimani rahvamaja akende vahetus ja soojapidavuse tõstmine;
- Häädemeeste Seltsimajas vajab parandust hoone ventilatsioonisüsteem, vajadus laululava uute pinkide järele, laululava ise on amortiseerunud ning vajab uuendamist.
- Võiste Suveaias on vaja ohtlikuks muutunud trepp ja pingid vajavad uuendamist;
- Kabli Seltsimajas on vaja välja vahetada amortiseerunud lavavalgustus ja välilava. Vajalik on Päästeameti ettekirjutuste täitmine hoone osas.

Kultuuriasutustel on välja kujunenud traditsioonilised sündmused, mille korraldamiseks on taotletud projektitoetust või selle puudumisel korraldatud neid tasulistena. Suuremaid ülevallalisi festivale on viimastel aastatel korraldanud kodanikuühendused. Kulud on kaetud nii projektitoetustest, valla osalusest, vabatahtliku töö abil ning piletituludest.

Vabaõhuüritused toimuvad Häädemeeste suveaias, Võiste suveaias ja Jõulumäe Tervisespordikeskuses, kus on olemas vabaõhulavad ja istepingid pealtvaatajatele. Võiste suveaed on antud kasutada Tahkuranna Kultuuriseltsile. Lisaks korraldavad vabaõhu üritusi turismiga tegelevad ettevõtted ja külaseltsid.

Traditsioonilisteks ja suuremateks üritusteks vallas on:

- Jalgpallimatš Poissmehed /Naisemehed, aastal 2022 juba 56. korda;
- Põhja-Liivimaa festival, 2022. aastal 16. korda;
- Kabli Päikeseloojangu festival, 2022. aastal 15. korda;
- Uulu Lamba Vest, 2022. aastal 8. korda;
- Jüriöö teatejooks;
- Tahkurandlaste suvelõpupidu;
- Võidupäeva jook;
- Lastekaitsepäev;
- eakate päeva tähistamine;
- laste jõulupeod;

- Eesti Vabariigi aastapäeva üritused;
- külade jaaniõhtud;
- advendiüritused;
- Pärnumaa bändide päev;
- Uhla-Rotiküla jook;
- Valda läbib Võidupüha maraton.
- Häädemeeste Hää

Igal aastal planeerib ja eraldab vallavalitsus valla eelarvest esitatud avalduste alusel vastavalt võimalustele igale ringile, kollektiivile, seltsile, MTÜ-le ja omaalgatusele rahalise toetuse ürituste ja tegevuste elluviimiseks.

Raamatukogud

Hetkel on vallas Uulu, Võiste ja Häädemeeste raamatukogu, mille harukogud asuvad Kablis, Treimanis ja Massiarus.

Raamatukogude eesmärk tulevikus peaks olema kujunemine kogukonnakeskusteks, koostöös külamajade ja seltsidega ning oleksid ühtlasi riigi ja omavalitsuse käepikendus e-valla ja e-riigina. Esimesed sammud on tehtud internetiühenduse ja printerite-koopiamasinate näol.

Plaanis on koostada Häädemeeste valla raamatukogunduse arengukava, et hakata planeerima kõigi raamatukogude viimist ühise juhtimise alla.

Vallavalitsuse ja raamatukogude eesmärk lugejateeninduses ja infoasutusena töötades on hoida ja tagada jätkuvalt heal tasemel raamatukogu- ja infoteenused kõikides valla piirkondades elavatele vallaelanikele.

Raamatukogude peamiseks probleemideks on vähesed rahalised võimalused nii uute teavikute soetamiseks, kui ka oma tegevuskeskkonna uuendamiseks. Vajalik on valla raamatukogude viimine ühise juhtimise alla.

Kodanikuühiskond ja seltside tegevus

Täna sel päeval tegutseb valla territooriumil suur hulk kodanikualgatusel loodud ühendusi.

Nende tegevus katab mitmeid valla elukorralduse arengus olulisi teemavaldkondi nagu näiteks koolitus, kultuur, ettevõtlus, piirkondlik areng jms. Häädemeeste vallas on seisuga 17.06.2022 registreeritud üks sihtasutus - Jõulumäe Tervisespordikeskus, ja 106 mittetulundusühingut. Lisaks tegutseb vallas ka mitmeid mitteformaalseid ühendusi (klubid).

Külades ei ole veel valitud külavanemaid kuid aktiivne tegevus külaseltsides toimub üle valla ning väljatöötamisel on külavanema statuut. Külaseltside ja MTÜde eesvedamisel on tekkinud uusi traditsioonilisi üritusi nagu Tahkuranna Kurgifestival, Uulu laulupäev, Kabli Päikeseloojangu festival, Põhja-Liivimaa festival, Uulu Lamba Vest, Tahkurandlaste Suvelõpupidu, Roosiaias Muinastulede öö jne.

Igal kevadel korraldatakse aktiivselt heakorraldustalguid nii projekti "Teeme ära" raames kui ka selle väliselt.

Kokku on lepitud MTÜ-de ümarlaua kokkukutsumises.

Peamiste probleemidena kultuurivaldkonnas nähakse:

- Ühisvald asub geograafiliselt suurel territooriumil. Piirkondadel tugevalt välja kujunenud oma traditsioonid. Ühise identiteedi loomine on aeganõudev, aga võimalik.
- Kõigil küladel ja asumitel puuduvad tugevad liidrid, kes tõmbaksid elanikke kaasa oma elukeskkonna parendamisse.
- Vähene on kohalikus kultuuriloos oluliste inimeste mälestuste kasutamine, samuti pööratakse vähest tähelepanu nt suurkujude hauaplatside korrastamisele ning tähtpäevadel nende haudadel küünalde süütamisele.
- Laiendada võimalusi avada suviseid töömaleva rühmi laste tööharjumuste loomiseks.
- Vajalik on määratleda kultuurivaldkonna pikaajalised eesmärgid.
- Vähe korrastatud rohealasid koos vaba aja veetmise võimalustega (nt park koos kõnniteede ja pinkidega Häädemeeste alevikus turuplatsi kõrval, Laredei park jm).
- Aktiivsed inimesed kattuvad ettevõtmiste lõikes, eesmärk on laiendada nende ringi.
- Aktiivseid külainimesi väärtustatakse vähe.

Sport

Häädemeeste valla sporditegevuse eesmärgiks on parimate sportimisvõimaluste loomine vallahahvale, spordi- ja liikumisharrastusega tegelevate inimeste toetamine, tervete eluviiside ja sportliku eneseteostuse propageerimine.

Peamiselt on noorte sporditegevus koondunud koolidesse ning täiskasvanute kehakultuuritegevust koordineerib kolmas sektor koostöös vallavalitsuse ja erinevate organisatsioonidega. Sporditegevuseks on loodud üldiselt head tingimused, kuid siiski on vajalikud mitmed täiendused. Rahva tervise ja sportimisharjumuste parandamiseks on vajalik jätkuvalt arendada uusi ja säilitada olemasolevaid sportimisvõimalusi.

Uulu Põhikoolil on staadion ja palliplatsid. Põhiline staadionikasutaja on Uulu Põhikool. Palliväljakute põhikasutajad koolivälisel ajal on lapsed. 2019. aastal rekonstrueeriti Uulu Põhikooli staadioni jooksurada, kuuli- ja kaugushüppesektor, tenniseväljak, võrkpalli- ja jalgpalliväljakud ning rajati hoone spordiinventari hoidmiseks. Staadionil toimub Häädemeeste valla kõige pikema traditsiooniga üritus, milleks on jalgpallimatš Poissmehed vs. Naistmehed. Vajalik on Uulu Põhikooli jalgpalliväljaku murukatte uuendamine.

Uulu Kultuuri- ja Spordikeskuses on loodud tingimused mitmesuguste sportlike tegevuste läbiviimiseks. KSK-s asuvad järgmised spordiruumid:

- universaal-, täismõõtmega pallimänguväljakud (võrkpall, korvpall, sulgpall);
- peeglisaal (aeroobika, võimlemine);
- jõusaal (fitness, jõuharjutused);
- väljas liivakattega võrkpalliväljak (rajatud 2015).

KSK hoonet kasutab Uulu Põhikool kehalise kasvatuse tundide läbiviimiseks kevad-sügisveeranditel ja talvel lumevaesel ajal. Liikumistundide läbiviimiseks kasutab KSK saali ka Uulu Lasteaed.

Uulu Kultuuri- ja Spordikeskuse täismõõtmatega pallimänguväljak ehk suur saal jääb spordiürituste läbiviimiseks väikseks. Alternatiivsena saab kaaluda võimalust suurendada saali osa lava arvelt. Koolis on õpilaste arv suurenenud ja kehalise tunnid toimuvad paralleelselt, st ühes saalis on korraga kuni 50 õpilast. Saalis on vaja parandada akustikat, et kaoks ära müra, mis segab nii paralleelsete tundide läbiviimist kui ka tööd ametiasutuses. Vajalik on leida lahendus vastavalt spetsialistide soovitudele.

Kuna spordikeskuse praegune ventilatsioonisüsteem ei suuda õhutada ruume, vajab see uuendamist. KSK jõusaalid asuvad keldrikorrusel pea 70 ruutmeetril, mis jääb väikseks ni seadmetele kui ka osalejatele. Vajalik on leida sobiv lahendus, et pakkuda kvaliteetset teenust. Uulu Kultuuri- ja Spordikeskuse õuealal puuduvad sportimist toetavad atraktsioonid. Ajakohastada tuleb spordikeskuse naiste duširuum.

SA Jõulumäe Tervisespordikeskus asub valla territooriumil, kuid on riigile kuuluv sihtasutus. Tänapäevaks on Jõulumäe kujunenud mitmekülgsete võimalustega keskuseks, kus põhirõhk on looduses liikumisel ning võimalusel igapäev vabalt valida jõukohane ja meeldiv tegevus. Lisaks spordiüritustele, mis toimuvad nii tippportlastele kui harrastajatele, on siin head võimalused ka koolituste, seminaride, laste spordi- ja töölaagrite, õppepäevade, asutuste suve- ja talvapäevade jne korraldamiseks.

Tahkuranna Lasteaed-Algkooli võimlas on vähendatud mõõtmatega pallimängusaal, kus on võimalus mängida korv- ja võrkpalli. 2010. aastal koostati nii kooli kui ka lasteaia spordi- ja mänguväljakute renoveerimisprojektid. 2013. aasta suvel toimus Tahkuranna Lasteaed-Algkooli spordi- ja mänguväljakute uuendamine. Lisaks on sportimiseks kasutada muruplatsid ja metsarajad.

Alates 2014. aastast Häädemeeste Keskkooli Spordihoone tegevus asutusena lõpetati ja hoonet haldab Häädemeeste Keskkool. Häädemeeste Keskkooli Spordihoones on järgmised spordiruumid:

- universaal-, täismõõtmatega pallimänguväljakud (võrkpall, korvpall, sulgpall);
- lauatenise ruum;
- jõusaal (fitness, jõuharjutused).

Noortel on võimalus osaleda ammu- ja vibulaskmise ringis, sulgpalli treeningus jne. 2020. aastal rajati Häädemeeste Keskkooli õuealale trikirataste sõidukoht ehk rattapark.

Huvihariduse lisarahastusest valmis discgolfi huviringi läbiviimiseks discgolfi rada, mida on asutud aktiivselt kasutama. Samuti valmis huvihariduse lisarahastusest Häädemeeste Keskkooli juurde välijõusaal ja avanes võimalus saada jõusaali treener, mille tulemusena on jõusaali kasutus viimastel aastatel tunduvalt tõusnud. Sisejõusaali tehnika on vananenud ja vajab kaasajastamist.

Häädemeeste staadioni kasutavad kooliõpilased, kuid see on avatud ka kõigile Häädemeeste valla elanikele. Staadion on sobivaks kohaks ammulaskmis võistlustele. Staadion on kasutatav, kuid kaugel kaasaegsetest nõuetest ning vajab täielikku rekonstrueerimist.

Metsapoole Põhikooli uus võimla on lahendanud eelkõige kooli probleemid kehalise kasvatuse õppekava täitmisega, kuid seda kasutavad aktiivselt ka ümberkaudsete külade täiskasvanud ja noored vabaaja spordi- ja kehakultuuritegevusteks. Metsapoole Põhikooli võimlas on järgmised spordiruumid:

- universaal-, täismõõtmatega pallimänguväljakud (võrkpall, korvpall, käsipall);

- lauamängude ruum;
- jõusaal (fitness, jõuharjutused);
- väljas murukattega staadion (vajab korrastamist).

Metsapoole Põhikooli staadion vajab rekonstrueerimist, kuna ei vasta nõuetele.

Külades on spordi- ja mänguväljakuid, mida haldavad külaseltsid või kogukonnad. Mõned mänguväljakud vajavad põhjalikku korrastust. Võimaluseks on välijõusaalide rajamine Uulu ja Võistesse ning vananenud spordiinventari väljavahetamine avanevate projektide toel.

Reiu-Raeküla tervispordirajad asuvad Reiu külas Pärnu linna ja endise Paikuse vallaga piirneval maa-alal, mis on kaetud männimetsaga. Alal looklevad eri pikkustes tervispordirajad. Kompleksi väljaarendamiseks sõlmiti 17.01.2010. aastal ühiste kavatsuste kokkulepe Tahkuranna valla, Pärnu linna ja Paikuse valla vahel. Kinnistud on munitsipaliseerimisel Häädemeeste vallale.

Paljud Häädemeeste vallas asuvad spordirajad, mida inimesed aktiivselt kasutavad, ei ole kaardistatud. Noored tunnevad vajadust ATV ja mootorratastega sõitmise radade järele.

Kogu valla piires asub 6 orienteerumistrada vallale ja Riigimetsa Majandamise Keskusele kuuluvatel maadel.

Kõik valla olulisemad ja kasutuses spordirajatised on kantud Eesti Spordiregistrisse.

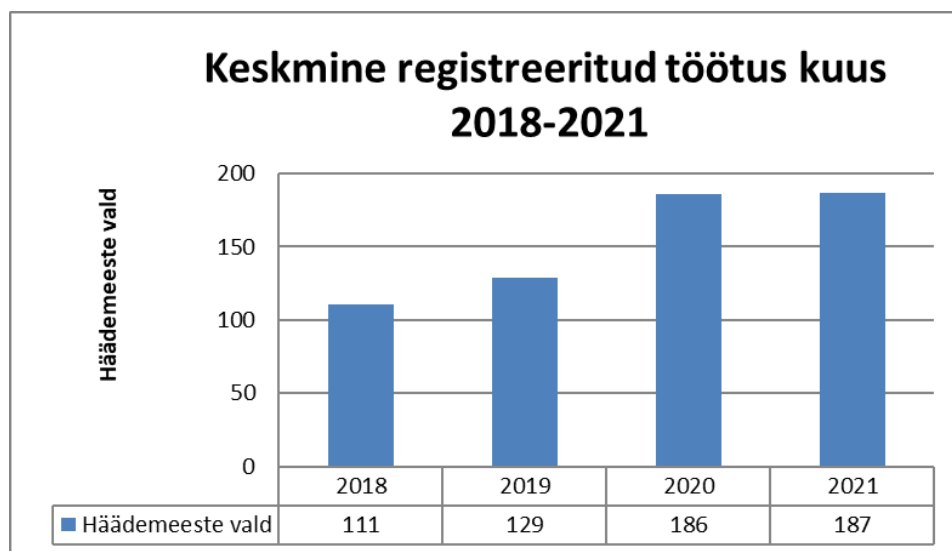
3.8 Sotsiaalvaldkond

Hetkeolukorra analüüs ja sotsiaalhoolekande korraldus

Kohaliku omavalitsuse põhilisteks ülesanneteks sotsiaalhoolekande korraldamisel on sotsiaalteenuste, vältimatu sotsiaabi ja muu abi andmise korraldamine, sotsiaaltoetuste määramine ja maksmine ning eestkostetasutuse töö korraldamine. Häädemeeste valla elanike teenindamisel on seatud eesmärgiks elanike teenindamine võimalikult nende elukoha lähedal. Selleks on korraldatud vallaelanike vastuvõtt kolmes kohas Häädemeestel, Uulus ja Võistes.

Häädemeeste Vallavalitsuses korraldavad sotsiaaltööd sotsiaalnõunik, sotsiaaltöö spetsialist, puuetega inimeste hoolekande spetsialist, lastekaitse spetsialist ja avahooldustöötaja.

Häädemeeste Vallavolikogu juurde moodustatud haridus- ja sotsiaalkomisjon tegeleb sotsiaalhoolekande arendamise, rahastamise ja seadusandluse kujundamisega. Vallavalitsuse pereabikomisjon otsustab ja teeb ettepanekuid sotsiaaltoetuste ja -teenuste määramiseks ning hooldusküsimuste lahendamiseks.

Joonis 13. Keskmine registreeritud töötute arv aastas (allikas: Eesti Töötukassa)

Tööandjate seisukohalt valitseb vallas osades valdkondades tööjõupuudus, kuid teisalt on statistika andmetel olemas suur hulk töötuid. Siin on võimalus koostöös sotsiaaltöötajatega aidata pikalt tööst eemal olnud inimesed tagasi tööturule. Tihti on probleemiks inimeste liiga suur ootus palgale ja liiga kõrge või liiga madal enesehinnang.

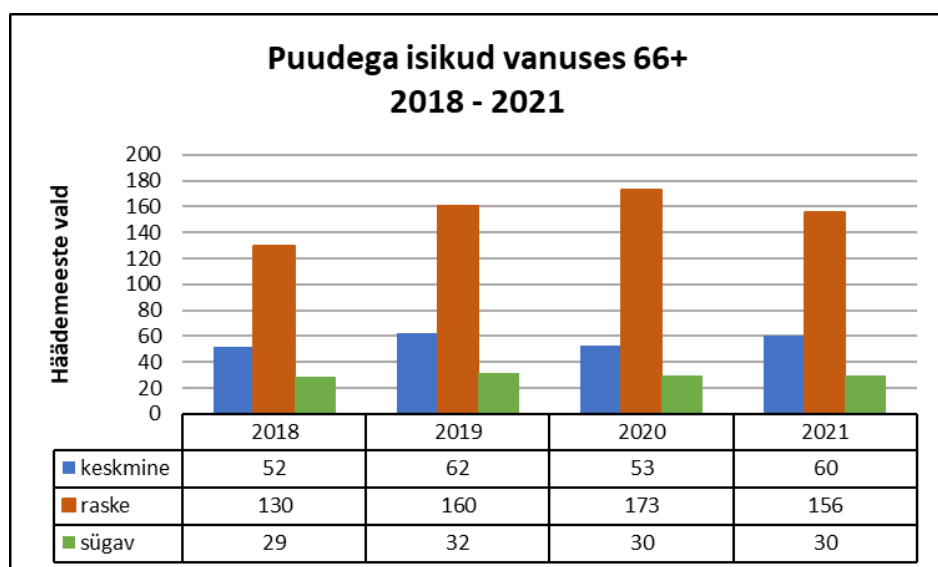
Sotsiaalsete probleemide ennetamiseks ja leevendamiseks on oluline koostöö nii kohalikul tasandil kui ka koostöö teiste valdadega, sotsiaalasutustega, politsei, päästeameti, töötukassa, tervishoiutöötajatega jne.

Sotsiaalteenused

Sotsiaalteenus on isiku või perekonna toimetulekut soodustav mitterahaline toetus, mille eesmärgiks on aidata kaasa isikute toimetuleku toetamisele ning elukvaliteedi säilimisele.

Häädemeeste vald pakub eluasemeteenust sotsiaaleluruumi näol Võiste sotsiaalmajas (9 tuba), Massiarus (8 sotsiaalkorterit). Võiste sotsiaaleluruumid on halvas seisukorras ja vajavad ulatuslikku suuremahulist remonti, Massiaru sotsiaaleluruumid vajavad uut lahendust.

Ööpäevaringset hooldusteenust pakub Häädemeeste vallas kaasaegsete tingimustega Häädemeeste Eakate Kodu, kus teenuskohti on 69-le isikule. Teenusel viibivatest isikutest 29 on rahvastikuregistri järgselt Häädemeeste valla elanikud, kellest 13 isiku hoolduskulusid aitab osaliselt katta Häädemeeste vald. Kohatasu Häädemeeste Eakate Kodus 2022. aastal on 1-kohalises toas 1140 eurot ja 2-kohalises toas 1020 eurot. Kogukonnas elavatele erivajadustega isikutele on kättesaadavad olulised teenused (nt intervallhooldus Häädemeeste Eakate Kodu baasil, erihoolekande ööpäevaringsed teenused, eakate ja dementsete päevahoiuteenus).

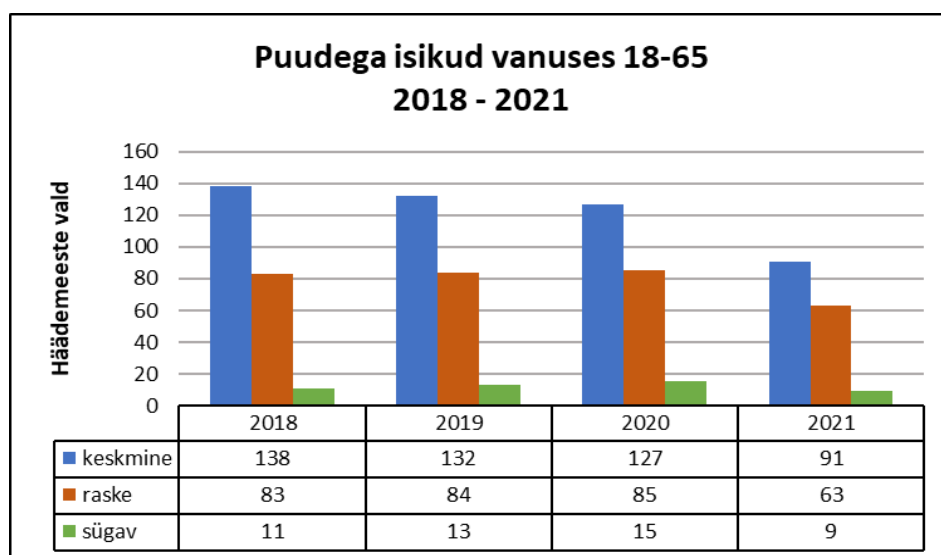

Joonis 14. Puudega isikud vanuses 66+ (allikas: Sotsiaalkindlustusamet)

Eakate ja puuetega inimeste hooldusteenuseid ostetakse veel lisaks erinevatelt Pärnu maakonna hooldusteenust pakkuvatelt asutustelt. 2022. aasta maikuu seisuga toetab vald rahaliselt kaheksa täiskasvanu hooldusel viibimist väljaspool Hädameeste valda. Muud teenuseid korraldab vald oma elanikele peamiselt Pärnu linnas (võlanõustamine, lepitus, varjupaigateenus jne).

Võttes arvesse elanikkonna üldist vananemist ja eakate elanike osakaalu suurenemist ning eakate soove elada võimalikult kaua oma harjumuspäras keskkonnas, on vajalik sihtgrupi vajadustest lähtuvalt avahooldusteenuste jätkuv arendamine ja pakumine erinevatele sihtgruppidele vallas. Erivajadustega inimeste paremaks teenuste korraldamiseks on loodud puuetega inimeste hoolekande spetsialisti ametikoht ja avahooldusteenust korraldab vallas üks avahooldustöötaja.

Hädameeste vald osaleb aastatel 2020-2023 aastal Pärnumaa Ühistranspordikeskuse pilootprojekti „Sotsiaaltransporditeenuse korraldusmodelite testimine“, mida rahastab Euroopa Sotsiaalfond. Projekti tulemusena rakendus ühtne sotsiaaltransporditeenuse pakumine Pärnumaal. Projekti vahenditest hangiti teenuse osutamiseks abivahendid, kohandatud transpordivahendid, tööle rakendati operaatoriteenus ning välja töötati vastavad teenuse osutamise korrad.

Joonis 15. Puudega isikud vanuses 18-65 (allikas: Sotsiaalkindlustusamet)

Erihoolekandeteenused psüühiliste erivajadustega klientidele

Igapäevaelu toetamise teenuse eesmärgiks on isiku parim võimalik iseseisev toimetulek ja areng psühhosotsiaalse toimetuleku toetamise, igapäevaelu toimetulekuoskuste ja tööoskuste kujundamise ning isiku lähedaste ja isikuga koos elavate isikute nõustamise kaudu. Teenust osutatakse Häädemeeste Seltsimaja ruumides (tegevustoas) 4-le erivajadusega inimesele.

Toetatud elamise teenus on isiku sotsiaalse toimetuleku ja integratsiooni toetamine koos juhendamise ja majapidamise ja igapäevaelu korraldamises, et tagada isiku võimalikult iseseisev toimetulek iseseisvalt elades. Teenust osutatakse 4-le erivajadusega inimesele.

Töötamise toetamise teenuse eesmärk on võimaldada puudega inimesel töötada temale sobival töökohal vastavalt talle sobiva koormusega, arvestades tema tervislikku seisundit. Teenust osutatakse 3-le erivajadusega inimesele.

Sotsiaaltoetused

Toimetulekutoetus on sotsiaalhoolekande seaduse alusel vallavalitsuse määratav ning riigieelarvest finantseeritav sotsiaaltoetus.

Toimetulekutoetus tagab minimaalsed vahendid isiku või leibkonna esmavajaduste rahuldamiseks. 2021. aastal oli riiklik toimetulekupiir üksi elavale isikule või perekonna esimesele liikmele 150 eurot kuus. Toimetulekupiir perekonna igale alaealisele liikmele oli 2021. aastal 180 eurot kuus, perekonna teisele ja igale järgnevale täisealisele liikmele 120 eurot kuu. Lisaks hüvitatakse toetuse saajale eluasemekulud vastavalt Hädameeste Vallavolikogu poolt kehtestatud määradele.

Hädameeste vald maksab sotsiaaltoetusi rahvastikuregistri kohaselt Hädameeste vallas elavatele inimestele Hädameeste Vallavolikogu poolt kehtestatud korras. Valla eelarvest finantseeritavad sotsiaaltoetused jagunevad sissetulekust sõltumatuteks ja sissetulekust sõltuvateks toetusteks.

Sissetulekust sõltumatud toetused on:

- sünnitoetus;
- matusetoetus;
- eakate sünnipäevatoetus;
- toetus I klassi õppima asunud laste vanematele;
- jõulutoetus;
- hooldajatoetus;
- erakorraline toetus.

Sissetulekust sõltuvad toetused:

- ühekordne toetus;
- toidutoetus;
- arendustegevuse toetus;
- hooldustoetus;
- täiendav sotsiaaltoetus.

Hädameeste valla elanikele pakutakse või korraldatakse vajadusel kõiki sotsiaalhoolekande seadusest tulenevaid kohaliku omavalitsuseüksuse kohustuslikke sotsiaalteenuseid. Lisaks võimaldatakse täiendavaid sotsiaalteenuseid ja -toetusi klientide individuaalsetest vajadustest ning valla eelarvelistest võimalustest lähtudes.

Sotsiaal- ja tervishoiu valdkonna probleemid ja võimalused

- Sotsiaalteenuste valiku laiendamine on raskendatud spetsialistide ja teenuseosutajate puuduse tõttu kohalikul tasandil. Samuti puudub enamus teenuste puhul vajadus täiskoormusega töötaja järele, mis raskendab samuti teenuse osutaja leidmist. Vajalike teenuste (nt isiklik abistaja, psühholoogiline nõustamine jne) rakendamiseks on võimalus teenuseid osta sotsiaalasutustelt, kolmandalt sektorilt või teha koostööd teenuste pakkumiseks naabervaldadega;
- Koduteenuse ja sotsiaaltransporditeenuse osutamiseks on välja töötatud korrad, mis annavad õigusliku aluse teenuse pakkumiseks ja osutamiseks eelkõige kohalikul tasandil ning koostöös era- või kolmanda sektoriga;

- Valdkonna probleemiks on väheoperatiivne info, vähene ja katkendlik liikumine ehk koostöövõrgustiku ebapiisav toimimine. Infovahetuse kiiremaks ja paremaks tagamiseks tuleks võrgustikuliikmetele (sotsiaalametnikud, õpetajad, politsei, arstid, ametnikud, teenuseosutajad jt) korraldada ühiseid regulaarseid ümarlaudu ja koolitusi ning arendada järjepidevalt juhtumipõhist koostööd;
- Häädemeeste vallas on aktiivne külakogukonna liikumine. Sotsiaalvaldkonnas saab kolmas sektor aktiivselt kaasa aidata sotsiaalse turvalisuse kasvule ning elanikkonna toimetuleku paranemisele. Vabatahtlik sotsiaaltöö valdkonnas osalemine ei ole piisavalt populaarne, ei ole kaardistatud vabatahtliku töö kasutamise võimalused, sh alternatiivteenistus;
- Elanikkonna vaimse tervise probleemide suurenemine, sellest tulenevalt töötajate töökoormus kasv ning spetsiifilisemate teenuste vajadus.
- Sotsiaaleluruumid vajavad energiatõhusaks renoveerimist.

Rahvatervis

Esmatasandi arstiabi osutatakse Uulu ja Võiste arstipunktides (OÜ Surju Tervisekeskus) ning Häädemeeste perearstikeskuses (OÜ Häädemeeste Perearstikeskus). 2022. a rajatakse Häädemeeste Perearstikeskuse välilift, millega lahendatakse seni muret valmistanud eakamatele inimestele teisele korrusele pääsemise küsimus.

Vallas on üks apteek – Häädemeeste apteek. Seni Uulus avatud apteegi ootamatu sulgemine omaniku poolt alates 2022. a maist on tekitanud vajaduse leida uus apteegiteenuse pakkuja. Vald aitab kaasa perearstiteenuse ja apteegiteenuse võimaldamisele kõigi elanikkonnagruppide jaoks.

Vallal on tihe koostöö Pärnu Haiglaga, kes pakub muid raviteenuseid. Samuti on Häädemeestel Pärnu Haigla üks kiirabi õebrigadidest.

Moodustatud on Häädemeeste valla tervisenõukogu valla arengukava tervise ja turvalisusega seotud tegevuskava elluviimiseks, tervise tähtsustamiseks ja terviseedendusala koostöö arendamiseks ja tervistava elukeskkonna kujundamiseks. Tervisenõukogul vajalik koostada tervise- ja lapse heaolu profiil.

3.9 Turvalisus

Häädemeeste vald kuulub Lääne prefektuuri Pärnu politseijaoskonna Pärnumaa piirkonnagrupi tööpiirkonda.

Turvalisuse arutelud on toimunud elanikega Võistes ja Häädemeestel, mille käigus selgitati välja murekohad ja perspektiivid:

- Naabrivalve edasiarendamine
- Via Baltica liiklusohutus
- Vana-Ikla maantee liiklusohutus
- Kergliiklusteede ja ülekäigukohtade rajamine
- Tänavavalgustuse laiendamine
- Valvekaamerate paigaldamine

Parima elukeskkonna loomine piirkonnas eeldab turvalisuse valdkonna tähtsustamist nii arengukavas kui järgnevate aastate tegevusplaanides. Olulisel kohal tegevusplaanides saab olema

turvalisus erinevates tegevusvaldkondade lõikes (teedevõrgu arendamine liiklusohutust silmas pidades, päästevõimekuse arendamine, elanike turvalisusealase teadlikkuse tõstmine ja sellekohane koostöö kogukonnaga). Prioriteediks on võimekuse loomine erinevate kriisiolukordade tarbeks ja kogukonna turvalisus.

Piirkonnapolitseinik teenindab Häädemeeste valda ja allub Pärnu Politseijaoskonna Pärnumaa piirkonnagrupi piirkonnavanemale. Häädemeeste konstaablipunkt asub politsei- ja päästekomando hoones Häädemeeste alevikus, Aiandi 4.

Häädemeeste I grupi päästekomandos on organiseeritud ööpäevane valveteenistus, mis peab tagama 3-liikmelise tulekustutus- ja päästemeeskonna väljasõidu ning osalemise tulekustutus- ning päästetöödel.

2015. aastal rajati riigi poolt kaasaegne politsei- ja päästekomando hoone koos päästekomando ja politseitooriumidega Häädemeeste alevikku.

Tabel 6 Päästeteenistuste registreeritud tulekahjude arv Häädemeeste vald, 2017–2020 (Allikas Statistikaamet, päästekomando)

2017	2018	2019	2020
16	29	29	21

Jaagupi Vabatahtlik Merepääste MTÜ asutati 2016. aastal sooviga parandada kogukonnateenuseid, lisada atraktiivsust ning anda võimalus kohalikele elanikele piirkonna arendamisel kaasa lüüa. Ühingu kodusadamaks on Pärnumaal Häädemeeste vallas asuv Jaagupi sadam.

Alates 2007. aastast on kogunud populaarsust **Naabrivalve**. Perspektiivikas on kasutada kolmanda sektori osalust naabrivalve tõhustamiseks ja uute sektorite moodustamiseks ning laieneda.

3.10 Kliimakava tegevused

Kliimakava koostab Pärnumaa ühiselt, koostajaks ja koordineerijaks on SA Pärnumaa Arenduskeskus. Häädemeeste valla suurimad väljakutsed kliimamuutuste kontekstis on transiidiga kaasnev suur transpordiheide ja kliimamuutusega seotud ülejutusohuga alade ettevalmistamine. Häädemeeste vallast on riiklikult määratud ülejutusohuga aladeks Häädemeeste alevik ja Võiste alevik.

KLIIMAEESMÄRGID 2030

1. Vähendada kasvuhoonegaaside heidet 30% 2030. aastaks, aidates avalikul- ja erasektoril ning kodumajapidamistel minna üle puhtale energiale ja vähese süsinikusisaldusega kütuste kasutamisele.
2. Toetada taastuvenergia arendamist kehtestades (eri)planeeringuid ja menetledes ladusalt taastuvenergia arendusprojekte.
3. Tõsta energiatõhusust hoonetes ja elukorralduses 20%, rakendades omavalitsuse haldusalas energiajuhtimissüsteeme ning korrastades elamufondi.
4. Täiustada liikuvussüsteeme nõnda, et vähendatakse fossiilsete transpordikütuste kasutamist.
5. Vähendada jäätmeteket ning parandada jäätmeringlust (30%).

6. Talletada süsinikku maakasutuslikult ja looduslikult, taastades looduslikkust maastikel ja märgaladel, toetades kestlikku metsandust ja võttes kasutusele kliimaneutraalse maakasutuse planeerimisvahendeid.
7. Täiendada riskijuhtimist ja tõsta valmisolekut kliimariskideks.
8. Tõsta pärnumaalaste kliimateadlikkust ja toetada energiaoskuste täiendamist.

Häädemeeste vald on seadnud valdkondlikud eesmärgid Pärnumaa kliimakava täitmiseks.

Energeetika tegevused

- Väljendada Häädemeeste valla seisukohti volikogu otsustena meretuuleparkide, maismaaühenduste ja võimalike tööstusalade arenduste ja planeeringute küsimustes. Kaasata otsuste ettevalmistamisesse sisu- ja juriidilisi eksperte. Täpsustada kaasatust menetlustesse ning informeerimiste ja kooskõlastuste õiguslikke kaalu.
- Arvestades tuuleparkide, Rail Balticu rajamise ja Via Balticu arendamise käigus tekitavat olulist kliima- ja keskkonnakahju, laiendada kohaliku kasu instrumente, et hüvitada häiringud ja vallas täiendavalt tekkiv kliimakahju kohalikule omavalitsusele ja valla elanikele. Pidada tuuleparkide talumistasu 2021 sügisese eelnõu hüvitismäärasid madalaks.
- Taotleda tuuleparkide ja kaasnevate trasside rajamise kompensatsiooniks roheelektrit nii kohalikule omavalitsusele kui mõjutatud elektritarbijatele (tasuta tingimustes).

2. Taristu-, hoone- ja liikuvustegevused

- Rekonstrueerida täielikult Häädemeeste Keskkooli, Häädemeeste Lasteaia ja Tahkuranna Lasteaed-alkkooli lasteaia hoonestu. Võtta plaani Treimani Rahvamaja ja Uulu vallamaja täielik rekonstrueerimine. Taotleda toetust munitsipaalhoonete rekonstrueerimiseks.
- Pikendada kergliiklustee Jõulumäe spordikeskuseeni.
- Luua tingimused ohutuks jalgrattaliikluseks vanal Rannametsa-Ikla maanteel.
- Rajada kergliiklusteed kohalikesse raudteepeatustesse.
- Taotleda Uulu kergliiklustunneli rajamist.
- Taotleda bussipeatuste valgustamist ja vajadusel parklakohtade rajamist.

3. Ringmajanduse ja biomajanduse tegevused

- Rajada Uulu ja Häädemeeste jäätmejaamad.
- Liituda MTÜ Eesti Jäätmehoolduskeskusega.

4. Maakasutus ja planeerimine. Planeerimis- ja keskkonnategevused

- Leida lahendusi erosioonikaitse meetmeteks rannikulõigul Pärnu linna piirist Võisteni. Taotleda rannikuerosiooni kaitse investeeringute lisamist üleujutusosalade meetmesse.
- Hoida planeeringutes ja ehitusmenetlustes eritähelepanu all üleujutusriskiga alasid Võiste alevikus ja Häädemeeste alevikus, samuti mujal valla rannikuvööndis.

5. Kohanemistegevused

- Viia ellu kriisikava, korraldada päästeõppusi, sh kliimariskide puhuks.
- Arendada edasi Häädemeeste päästkeskust ja luua (mobiiltelefonide jm akuseadmete) laadimisjaamad valla alevikes.
- Parandada juurdepääsu kõigile kruntidele uusasumites (kitsad tupikteed jm).